{ } { }

Bakara Suresi | 282 | GİT

◀ Bakara / 282 ▶

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُٓوا اِذَا تَدَايَنْتُمْ بِدَيْنٍ اِلٰٓى
اَجَلٍ مُسَمًّى فَاكْتُبُوهُۜ وَلْيَكْتُبْ بَيْنَكُمْ كَاتِبٌ
بِالْعَدْلِۖ وَلَا يَأْبَ كَاتِبٌ اَنْ يَكْتُبَ كَمَا عَلَّمَهُ
اللّٰهُ فَلْيَكْتُبْۚ وَلْيُمْلِلِ الَّذ۪ي عَلَيْهِ الْحَقُّ وَلْيَتَّقِ
اللّٰهَ رَبَّهُ وَلَا يَبْخَسْ مِنْهُ شَيْـًٔاۜ فَاِنْ كَانَ الَّذ۪ي
عَلَيْهِ الْحَقُّ سَف۪يهًا اَوْ ضَع۪يفًا اَوْ لَا يَسْتَط۪يعُ اَنْ
يُمِلَّ هُوَ فَلْيُمْلِلْ وَلِيُّهُ بِالْعَدْلِۜ وَاسْتَشْهِدُوا
شَه۪يدَيْنِ مِنْ رِجَالِكُمْۚ فَاِنْ لَمْ يَكُونَا رَجُلَيْنِ
فَرَجُلٌ وَامْرَاَتَانِ مِمَّنْ تَرْضَوْنَ مِنَ الشُّهَدَٓاءِ اَنْ
تَضِلَّ اِحْدٰيهُمَا فَتُذَكِّرَ اِحْدٰيهُمَا الْاُخْرٰىۜ وَلَا
يَأْبَ الشُّهَدَٓاءُ اِذَا مَا دُعُواۜ وَلَا تَسْـَٔمُٓوا اَنْ
تَكْتُبُوهُ صَغ۪يرًا اَوْ كَب۪يرًا اِلٰٓى اَجَلِه۪ۜ ذٰلِكُمْ

اَقْسَطُ عِنْدَ اللّٰهِ وَاَقْوَمُ لِلشَّهَادَةِ وَاَدْنٰٓى اَلَّا
تَرْتَابُٓوا اِلَّٓا اَنْ تَكُونَ تِجَارَةً حَاضِرَةً تُدِيرُونَهَا
بَيْنَكُمْ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ اَلَّا تَكْتُبُوهَاۜ
وَاَشْهِدُٓوا اِذَا تَبَايَعْتُمْۖ وَلَا يُضَٓارَّ كَاتِبٌ وَلَا
شَهِيدٌ وَاِنْ تَفْعَلُوا فَاِنَّهُ فُسُوقٌ بِكُمْۜ وَاتَّقُوا اللّٰهَۜ
وَيُعَلِّمُكُمُ اللّٰهُۜ وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

Türkçe Transcript
Yâ eyyuhe-lležîne âmenû iżâ tedâyentum bideynin ilâ ecelin musemmen fektubûh*(u)*(c) velyektub beynekum kâtibun bil'adl*(i)*(c) velâ ye/be kâtibun en yektube kemâ 'allemehu(A)llâh*(u)*(c) felyektub velyumlili-lležî 'aleyhi-l*h*a**kk**u velyette**k**i(A)llâhe rabbehu velâ yebḣas minhu şey-â*(en)*(c) fe-in kâne-lležî 'aleyhi-l*h*a**kk**u sefîhen ev **d**a'îfen ev lâ yesta**t**î'u en yumille huve felyumlil veliyyuhu bil'adl*(i)*(c) vesteşhidû şehîdeyni min ricâlikum(s) fe-in lem yekûnâ raculeyni feraculun vemraetâni mimmen ter**d**avne mine-şşuhedâ-i en te**d**ille i*h*dâhumâ fetużekkira i*h*dâhume-l-uḣrâ(c) velâ ye/be-şşuhedâu iżâ mâ du'û(c) velâ tes-emû en tektubûhu **s**ağîran ev kebîran ilâ ecelih*(i)*(c) żâlikum a**k**se**t**u 'inda(A)llâhi vea**k**vemu lişşehâdeti ve ednâ ellâ tertâbû(s) illâ en tekûne ticâraten *h*â**d**iraten tudîrûnehâ beynekum feleyse 'aleykum cunâ*h*un ellâ tektubûhâ(k) ve eşhidû iżâ tebâya'tum(c) velâ yu**d**ârra kâtibun velâ şehîd*(un)*(c) ve-in tef'alû fe-innehu fusû**k**un bikum(k) vette**k**û(A)llâh*(e)*(s) veyu'allimukumu(A)llâh*(u)*(k) va(A)llâhu bikulli şey-in 'alîm*(un)*

Abdulbaki Gölpınarlı Meali
Ey inananlar, muayyen bir müddet için borçlandığınız vakit bunu mutlaka yazın. Aranızda bir yazıcı bulunsun ve bunu dosdoğru yazsın. Yazıcı, Allah kendisine nasıl bellettiyse öylece yazmaktan çekinmesin borçlanan da yazdırsın, onu geliştiren Allah'tan çekinsin de hiçbir noktayı eksik bırakmasın. Borçlu, akılsız biriyse, yahut aklı azsa, yazdırmaya gücü yetmezse velisi, doğru

olarak yazdırsın. Adamlarınızdan iki erkeği de bu muameleye tanık tutun. İki erkek olmazsa biri unuttuğu vakit öbürünün hatırlatması için razı olacağınız kimselerden bir erkekle iki kadın tanık olsun. Tanıklar da, çağrıldıkları vakit kaçınmasınlar. Az olsun, çok olsun, muayyen müddete kadar verilen borcu yazmaktan üşenmeyin. Bu, Allah katında daha ziyade adalete uyan, tanıklık için daha sağlam olan, tereddüde ve şüpheye düşmemenize daha ziyade yarayan bir şeydir. Ancak peşin alışverişte bulunuyor, malı, aranızda elden ele devrediyorsanız onu yazmamakta bir suç yok size. Alışverişte de tanık bulunsun, yazan da hiç zarar görmesin, tanık da. Zarar verirseniz bu, şüphe yok ki bir isyandır sizin için. Sakının Allah'tan, Allah size öğretmededir ve Allah, her şeyi tamamıyla bilir.

Abdullah-Ahmet Akgül Meali

Ey iman edenler! Belirli bir süre için borçlandığınız zaman onu yazınız. *(Senet yapınız. Şahitli noter sistemini uygulayınız.)* **Aranızdan** *(resmi görevli ve yetkili)* **bir kâtip** *(borçlanma senetlerini)* **doğru ve tam olarak yazsın.** *(Borçlar, noterlik gibi resmi ve geçerli bir kayıt altına alınsın.)* **Kâtip, Allah'ın kendisine öğrettiği** *(ve devletin belirlediği)* **gibi** *(gerçeği)* **yazmaktan kaçınmasın,** *(olduğu gibi)* **yazsın. Üzerinde hak olan** *(borçlu)* **da** *(bu şahitli ve resmi senedi)* **yazdırsın ve Rabbi olan Allah'tan sakınsın, ondan hiçbir şeyi eksiltmeye kalkmasın. Eğer üzerinde hak olan** *(borçlu)***, aklı ermez** *(safdil)* **biri ya da za'af** *(bedeni ve psikolojik bir sorun)* **sahibi ise, veya kendisi yazmaya güç yetiremeyecekse, onun velisi** *(borç senedini)* **dosdoğru şekilde yazdırsın.** *(Bu borçlanma senedine)* **Erkeklerinizden de iki şahit tutun; eğer iki erkek yoksa, şahitliklerine rıza göstereceğiniz bir erkek ve biri unutup şaşırdığında öbürü ona hatırlatacak iki kadın** *(da olur. Çünkü kadınlar genellikle duygusaldır ve kendi işlerine yoğunlaşırlar)***. Şahitler çağırıldıkları zaman** *(hâkim karşısında gerçeği aynen konuşmaktan)* **kaçınmasınlar.** *(Bu nedenle)* **Onu** *(her türlü borcu ve özellikle SELEM; yani **para peşin, mal veresiye** senetlerini)* **az olsun, çok olsun,** *(borçlandığınız şeyleri)* **süresiyle** *(cinsi ve miktarı ile)* **birlikte yazmaya üşenmeyin** *(ki, sonra hiç kimse borcunu inkâr ve istismara kalkmasın ve insanlar mağdur olmasın)***. Bu, Allah katında en adil, şahitlik için en sağlam, şüpheye düşmemeniz için de en uygun olandır. Ancak aranızda** *(hemen)* **devredip durduğunuz ve peşin olarak yaptığınız ticaret başka, bunu yazmamanızda sizin için bir sakınca yoktur.** *(Artık)* **Alış-veriş ettiğinizde** *(para veya kıymetli eşya karşılığında arsa, araba, ev ve dükkân devrettiğinizde)* **de şahit tutun** *(ve resmiyete sokun)***. Yazana da, şahide de zarar verilmesin.** *(Noterlik ve yol masraflarını karşılayın.)* **Eğer aksini yaparsanız, o, kendiniz için fısk** *(zulüm ve günah)***tır. Allah'tan sakının. Allah** *(böylece senetleşmeyi ve borçlarınızı garanti*

etmeyi) **size öğretiyor. Allah her şeyi** *(hakkıyla)* **Bilendir** *(ve ona uygun hükümler koyandır).*

Abdullah Parlıyan Meali
Ey iman edenler! Ne zaman belli bir vade ile borç verir ve alırsanız, yazıyla tesbit edin. Bir yazıcı tarafsız olarak onu yazsın. Ve hiçbir yazıcı Allah'ın ona öğrettiği gibi yazmayı reddetmesin, öylece olduğu gibi yazsın. Borçlanan taraf kaydettirsin. Tüm işlerini Rabbinin belirttiği şekilde yapsın, borcundan hiçbirşey eksik etmesin. Ve eğer borç altına girenin aklî veya bedenî bir rahatsızlığı varsa veya kendisi işlemi kaydettirebilecek durumda değilse, onun menfaatini kollamakla görevli olan kimse, onu dosdoğru bir şekilde kaydettirsin. Ve içinizden iki erkek de şahit tutun; eğer iki erkek bulunmazsa, kabul edebileceğiniz kimselerden, bir erkek ve iki kadını şahit tutun ki, onlardan biri yanılırsa, diğeri ona hatırlatabilsin. Ve şahitler çağrıldıklarında, şahitlik yapmayı reddetmesinler. Küçük olsun büyük olsun, her antlaşma maddesini, vade tarihi ile birlikte yazmaya üşenmeyin. Bu Allah katında daha adil, kanıtlanma açısından daha güvenilir ve sonra sizi şüpheye düşmekten alıkoymakta daha uygun olanıdır. Ancak aranızda devredip durduğunuz ve peşin olarak yaptığınız ticaret başka, bunu yazmamanızda sizin için bir sakınca yoktur. Ve birbirinizle alışveriş yapacağınızda şahit tutun. Ancak bu işten dolayı ne yazıcı, ne de şahit bir zarara uğramasın. Eğer onlara zarar verici bir iş yaparsanız unutmayın ki, bu sizin için günahkarca bir davranış olacaktır. Yolunuzu, yordamınızı Allah ve kitabı vasıtasıyla bulun. Çünkü, sizi bu yolla eğiten Allah'tır, Allah herşeyin tüm bilgisine sahiptir.

Ahmet Tekin Meali
Ey iman edenler, belirli bir vade ile birbirinize borçlandığınız zaman ihmal etmeyin, alacak-borç ilişkisini yazın. Aranızda, yazı yazmayı bilen birisi adaletten ayrılmadan yazsın. Yazı bilen birisi, Allah'ın kendisine lütfederek yazı öğrettiği gibi, resmî-ticarî belgelerdeki usül ve geleneklere göre, adalet ve hakkaniyet ölçüleri içinde, yazmaktan kaçınmasın, yazsın. Üzerinde sorumluluk olan kimse, borçlu da yazdırsın. Günahlardan korunup Allah'a, Rabbine sığınsın, emirlerine yapışsın. Borcunu, teslimatını asla eksik ve değerinden düşük yazdırmasın, hak zayi etmesin, hakkın zayiine sebep olmasın. Üzerinde sorumluluk olan, borçlu, akılsız, sefih veya aklı zayıfsa veya yazdıramayacak durumda ise, velisi adaletten ayrılmadan yazdırsın. Erkeklerinizden, konuya vâkıf, ehil, güvenilir iki de şâhit gösterin. Eğer iki ehil, güvenilir erkek mevcut değilse, rıza göstereceğiniz ehil, güvenilir bir erkek, ehil, güvenilir iki kadın şahit gösterin. Kadınlardan birinin dikkatinin dağınıklığı, yanılma, vukufsuzluk veya yanıltılma ihtimaline karşı, diğerinin ona hatırlatması mümkün olsun. Şâhitler, çağırıldıkları vakit gelmemezlik etmesinler. Küçük veya büyük, alacak veya borcu, vadesine kadar hiçbir şeyi yazmaktan sakın üşenmeyin. Böyle yapmanız

ekonomik haklarınızın korunması için Allah nezdinde daha adaletli, şâhitlik için daha doğru ve sağlam, şüpheye düşmemeniz için daha uygundur. Ancak bedelini peşin ödeyerek, malı teslim ve tesellüm ile gerçekleştirdiğiniz menkul mallarla ilgili ticarî alışverişler müstesnadır. Bu durumda, yazılı sözleşme yapmamanızda size bir vebal yoktur. Karşılıklı ticarî ve hukukî sözleşme yaptığınız zaman şâhit gösterin, belgelendirin. Kâtipler ve konuya vâkıf uzmanlar, şâhitler zarara uğratılmasın. Eğer onları zarara uğratırsanız, bu, toplumunuzda ilâhî düzene riayetsizlik, doğru yoldan ayrılma ve hukuku çiğnemektir. Allah'a sığınıp, emirlerine yapışarak, günahlardan arınıp, azaptan korunun. Allah size ayrıntılarıyla, gerekeni öğretiyor. Allah bütün amellerinizi, her şeyi bilir, bunlara göre sizi mükâfatlandırıp cezalandırır.

bk. Kur'ân-ı Kerim, 8/29; 57/28; el-Câmi' li-Ahkâmi'l-Kur'ân, 3/397, "yanıltılma".

Ahmet Varol Meali
Ey iman edenler! Belirli bir vakte kadar aranızda borçlandığınızda onu yazın. Aranızda bir katip doğrulukla yazsın. Katip Allah'ın kendisine öğrettiği gibi yazmaktan çekinmesin ve yazsın. Üzerinde hak olan kişi de yazdırsın ve Rabbi olan Allah'dan korksun da üzerindeki haktan bir şeyi eksiltmesin. Eğer üzerinde hak olan kişi aklı ermeyen veya zayıf biri olursa yahut kendisi yazdırmaya güç yetiremezse velisi doğrulukla yazdırsın. Erkeklerinizden iki kişiyi de şahit tutun. Eğer iki erkek bulamazsanız şahitliklerini kabul edebileceğiniz bir erkekle iki kadını şahit tutun ki, kadınlardan biri unutacak olursa diğeri ona hatırlatsın. Şahitler de çağrıldıklarında kaçınmasınlar. Küçük de olsa büyük de olsa onu (borcu) vadesiyle yazmaktan çekinmeyin. Bu, Allah katında adalete en uygun, şahitlik bakımından en sağlam ve şüpheye düşmemenize de en elverişli olandır. Aranızda devrededurduğunuz peşin olarak yapılan alışverişler ayrı. Bunları yazmamanızda sizin için bir sakınca yoktur. Alışveriş yaptığınızda şahit tutun. Katibe de şahide de bir zarar verilmesin. Eğer böyle bir şey yaparsanız bu sizin açınızdan doğru çizgiden kayma anlamı taşır. Allah'a karşı gelmekten sakının. Allah size öğretiyor. Allah her şeyi bilendir.

Ali Bulaç Meali
Ey iman edenler, belirli bir süre için borçlandığınız zaman onu yazınız. Aranızdan bir katip doğru olarak yazsın, katip Allah'ın kendisine öğrettiği gibi yazmaktan kaçınmasın, yazsın. Üzerinde hak olan (borçlu) da yazdırsın ve Rabbi olan Allah'tan sakınsın, ondan hiç bir şeyi eksiltmesin. Eğer üzerinde hak olan (borçlu), düşük akıllı ya da za'f sahibi veya kendisi yazmaya güç yetiremeyecekse, velisi dosdoğru yazdırsın. Erkeklerinizden de iki şahid tutun; eğer iki erkek yoksa, şahidlerden rıza göstereceğiniz bir erkek ve biri şaşırdığında öbürü ona hatırlatacak iki kadın (da

olur). Şahidler çağırıldıkları zaman kaçınmasınlar. Onu (borcu) az olsun, çok olsun, süresiyle birlikte yazmaya üşenmeyin. Bu, Allah katında en adil, şahitlik için en sağlam, şüphelenmemeniz için de en yakın olandır. Ancak aranızda devredip durduğunuz ve peşin olarak yaptığınız ticaret başka, bunu yazmamanızda sizin için bir sakınca yoktur. Alış-veriş ettiğinizde de şahid tutun. Yazana da, şahide de zarar verilmesin. (Aksini) Yaparsanız, o, kendiniz için fısk (zulüm ve günah)tır. Allah'tan sakının. Allah size öğretiyor. Allah her şeyi bilendir.

Ali Fikri Yavuz Meali

Ey iman edenler, muayyen bir vâde ile birbirinize borçlandığınız zaman, onu yazın (sened yapın). Aranızda bir yazıcı da doğrulukla onu yazsın. Kâtip, Allah'ın kendisine öğrettiği gibi yazmaktan kaçınmasın, yazsın. Üzerinde (başkasına ait) hak olan kimse, borcunu ikrar ederek yazdırsın ve Rabbi olan Allah'dan korksun, o hakdan (borcundan) hiç bir şeyi eksik etmesin. Eğer üzerine hak bulunan kimse (borçlu), akılsız, bunamış olursa, yahud kendisi söyleyip yazdıramıyacaksa velisi dosdoğru söyleyip yazdırsın. Erkeklerinizden iki kişiyi de şahit tutun. Eğer iki erkek bulunmazsa, o halde, doğruluğuna güvendiğiniz şahitlerden bir erkekle iki kadın gerekir. Böylece o iki kadından biri unutursa, diğerine şâhitliği hatırlatsın. Şâhitler, şâhitlik yapmak için çağırıldıkları zaman kaçınmasınlar. Az olsun, çok olsun, hakkı vadesiyle beraber yazmaktan usanmayın. Bu hareket, Allah katında adâlete daha uygun, şahitlik için daha sağlam ve şüpheye düşmemenize daha da yakındır. Meğer ki aranızda hemen devredeceğiniz bir alışveriş (ticaret) olsun. O zaman bunu yazmamanızda size bir beis yoktur. Alış-veriş yaptığınız vakit de şâhit tutun. Yazana da, şâhitlik edene de zarar verilmesin. Eğer zarar verirseniz, o mutlaka kendinize dokunacak bir fısk (itaattan çıkış) olur. Allah'dan korkun, Allah size ilim öğretiyor. Allah her şeyi kemâliyle bilicidir.

Bahaeddin Sağlam Meali

Ey iman edenler! Belli bir süreyle borçlandığınız zaman, onu yazın. Aranızda katib-i adil (noter) yazsın. Allah'ın ona bildirdiği gibi yazmaktan çekinmesin, yazsın. Borçlu olan da yazdırsın, sahibi olan Allah'tan sakınsın, borcundan hiçbir şey eksiltmeden söylesin. Eğer borçlu sefih veya zayıf ise veya yazdırma gücünü bulamıyorsa, onun velisi adaletle yazdırsın. Erkeklerinizden iki adamı da şahit tutun. Eğer iki adam olmazsa, razı olduğunuz şahitlerden bir adam ile iki kadın şahitlik yapsın. Ki bir kadın ortadan kaybolursa, diğeri hatırlatsın. Şahitler şahitlik yapmak için çağrıldıkları zaman, gelmekten çekinmesinler. Küçük olsun, büyük olsun süresiyle yazmaktan usanmayın. Bu yazmak yolu daha adaletli, şahitliği pekiştirici ve şüphelenmemek için daha elverişlidir. Meğer aranızda döndürdüğünüz peşin bir ticaret ola. Onu yazmamakta size bir günah yoktur. Alışveriş yaptığınız zaman da şahit tutun. Ne kâtip ne de şahit zarar görmesin. Eğer

böyle bir şey yaparsanız (zarar verirseniz,) muhakkak bu, sizde oluşan bir fasıklıktır… Allah'ın yasaklarını çiğnemekten sakının. Çünkü Allah, (yasalarını) size öğretmektedir. Allah her şeyi hakkıyla çok iyi bilendir.

Bayraktar Bayraklı Meali
Ey iman edenler! Ne zaman belli bir vade ile borç verir veya alırsanız yazıyla tespit ediniz. Bir yazıcı/noter, âdil/tarafsız olarak onu kaydetsin. Hiçbir yazıcı, Allah'ın ona öğrettiği gibi yazmayı reddetmesin. Öylece, olduğu gibi yazsın. Borçlanan kaydettirsin; Rabbine karşı sorumluluğunun bilincinde olsun ve taahhüdünden bir şey eksiltmesin. Eğer borç altına girenin aklî veya bedenî bir zaafı varsa veya kendisi kaydettirebilecek durumda değilse, onun menfaatini kollamakla görevli olan kimse, onu âdil bir şekilde kaydettirsin. İçinizden iki erkeği şahit tutunuz; iki erkek bulunmazsa, kabul edebileceğiniz kimselerden bir erkek ile iki kadını şahit tutunuz ki onlardan biri hata yaparsa diğeri ona hatırlatabilsin. Şahitler çağırıldıklarında şahitlik yapmayı reddetmesinler. Küçük olsun büyük olsun, her anlaşma maddesini vade tarihi ile birlikte yazmaya üşenmeyiniz. Bu, Allah nazarında daha âdil, kanıtlanma açısından daha güvenilir ve sizi şüpheye düşmekten alıkoymakta daha uygun olandır. Ama eğer birbirinize doğrudan doğruya devredeceğiniz hazır mallar ile ilgili ise, onu yazmamanızda bir mahzur yoktur. Birbirinizle alışveriş yapacağınız zaman bir şahit bulundurunuz, ancak ne yazıcı ne de şahit bir zarara uğramasın; eğer onlara zarar verici bir iş yaparsanız unutmayınız ki, bu, sizin için günahkârca bir davranış olacaktır. Allah'a karşı sorumluluğunuzun bilincinde olunuz, çünkü sizi eğiten Allah'tır ve Allah, her şeyin tüm bilgisine sahiptir.[47]

[47] Borcun kaydedilmesi hakkında geniş bilgi için bk. Bayraklı, KUR'ÂN TEFSİRİ, III, 415-426.

Besim Atalay Meali (1965)
İnanmış olanlar ! Belli bir güne değin, borçlanmış olursanız, imdi onu yazınız, aranızdan bir yazıcı doğrulukla yazmalı, Allahın öğretici yolda, yazı yazmaktan, yazıcı çekinmeden onu yazmalı, borçlu ikrar etmeli, Allahtan da sakınmalı, ondan bir şey eksiltmemeli, eğer borçlu bulunan ya alıkça, ya da arık olursa, yahut ikrar edemezse, imdi onun velisi hakla ikrar etmelidir, aranızdan, erkeklerden iki tanık bulunsun, iki erkek bulunmazsa, sizce onaylanan, bir erkek, iki de kadın gerek, birisi unutursa, öbürüsü belletecek, her ne zaman çağırılırsa tanıklar çekinmesin, küçük, büyük ne ise onu gününe değin, yazmaktan üşenmeyin; işte Allah katında bu daha doğrudur, tanıklık yapmak için, şüpheye düşmemenizçin; daha sağlamı da budur, ancak aranızda hemen dönen alışverişte yazmazsanız günah yok, alım satım işlerinde, tanık bulundurun, hem yazıcı, hem de tanık bir zarar

görmemeli, zarar verdirirseniz günaha girersiniz, Allahtan sakınınız, Allah size öğretiyor, Allah her şeyi bilir

---

Cemal Külünkoğlu Meali

Ey inananlar! Birbirinize belirli bir süreye kadar borçlandığınızda, onu yazın. Aranızdan doğru olduğu bilinen bir kâtip de kendisine Allah'ın öğrettiği gibi yazmaktan çekinmesin, yazsın. Üzerinde hak olan kimse (borçlu) da yazdırsın. Rabbi olan Allah'a karşı sorumluluk bilinciyle davransın ve borcunu asla eksik yazdırmasın. Şayet borçlu; aklı ermeyen, zayıf veya kendisi söyleyip yazdıramayacak durumda ise velisi adaletle yazdırsın. Bu işleminize erkeklerinizden iki kişiyi de şahit tutun. Eğer iki erkek şahit bulunmaz ise karşılıklı olarak onayladığınız bir erkek ile iki kadını şahit tutun. Ta ki (kadınlardan) biri yanılınca öbürü ona hatırlatsın. Ve şahitler çağrıldıklarında gitmemezlik etmesinler. Küçük olsun büyük olsun, her anlaşma maddesini vade tarihi ile birlikte yazmaya üşenmeyin. Bu, Allah nazarında daha adil, kanıtlanma açısından daha güvenilir ve sizi şüpheye düşmekten alıkoymakta daha uygun olandır. Ama eğer (aranızdaki ticaret) birbirinize doğrudan doğruya devredeceğiniz hazır mallar ile ilgiliyse onu yazmamanızda bir mahzur yoktur. Ve birbirinizle alışveriş yapacağınız zaman (para ya da kıymetli eşya karşılığında ev, araba, arsa ve dükkân gibi menkul veya gayrimenkul devrettiğinizde) bir şahit bulundurun. Ama yazıcı da şahit de bir zarara uğramasın (masrafları ne ise verilsin). Eğer onlara (zarar verici bir iş) yaparsanız unutmayın ki bu, sizin için günahkârca bir davranış olacaktır. Allah'ın istediği gibi hareket edin. Allah (böylece senetleşme ve borçları garanti altına alma gibi her şeyi) size öğretiyor. Allah, (her şeyi) hakkıyla bilendir (ve ona göre hüküm koyandır).

Bkz. 5/106-107
Bu ayet, Kur'an'ı Kerim'in en uzun ayetidir. Ayette, her türlü anlaşma ve borçlanma işlerinin noterlik gibi resmi ve geçerli kurumlar tarafından ve de şahitler huzurunda belli prensiplere göre yazılarak kayıt altına alınması emrediliyor. Anlaşmalar yapılırken, şahitlerin güvenilir iki erkekten oluşması, bunun mümkün olmadığı yerlerde de şahitliklerine rıza gösterilecek olan bir erkek ve iki kadın olması gerektiği vurgulanmaktadır.
Burada, bir erkeğin yerini iki kadının doldurması; kadın için insanlık ve kişilik yönünden asla bir dışlanmışlık ve aşağılanmışlık ya da ahlaki veya aklî melekeleriyle ilgili bir eksiklik olarak değerlendirilmemelidir. Aksine bu ayet; Cahiliye Dönemi'nde topumda hiçbir yeri olmayan kadını şahit olarak kabul etmekle, onu cemiyetin değerli bir üyesi yapmıştır. Bir erkeğin yerine iki kadının olması, kadının doğrudan yaratılışıyla alakalıdır, onun sosyal ve psikolojik yapısının bir gereğidir. Kadın mizacı itibariyle heyecanlıdır, duygusaldır, merhametlidir, narindir, naziktir. Yaratılışına uygun duygularının inceliği yüzünden düşünceleri, aklından çok kalbine işler. Böyle olunca da olaylar karşısında mukavemetini kolayca kaybedebilir ve tarafsızlığını yitirebilir. Şefkatinin ağır basması ve tesir altına kalma zafiyeti yüzünden de hadiselere sezgisiyle yaklaşabilir. Böyle olunca da sağlıklı karar vermede eksik kalabilir.
Yirminci yüzyıla kadar kadın, gün boyu ev işleriyle çocukların bakımı ve terbiyesiyle meşguldü. Ticaretle, siyasetle, iş hayatıyla kadın ilgilenmezdi. Onun kendine has özel bir dünyası vardı. Dünyada olup

bitenlerden habersiz hayatına devam ederdi. Daha düne kadar seçme ve seçilme hakkı bile yoktu. Çevresinde olup bitenin bu kadar uzağında olan bir kadın şahitlik konusunda alınan kararları aklında nasıl tutacak ve isabetli kararı nasıl verecekti? Erkeği de kadını da kendi fıtratlarına has özellikleriyle yaratan Allah, şahitlik mevzuunda kadına erkek kadar bir sorumluluk yüklemeyerek onu korumuştur. Çünkü şahitlik büyük mesuliyet gerektiren bir iştir.
Bu ayette ayrıca, İslam'ın hassasiyetle üzerine durduğu prensiplerden olan hakkın korunması ve emanetin teslim edilmesine de vurgu yapılıyor. İnsanlar, şahitlik ve örgütlenme gibi konularda sorumluluk almaya, kardeşlik ve dayanışma ruhunun canlı tutulması mevzusunda fedakârlık göstermeye davet ediliyor.

Cemil Said (1924)
Ey îmân idenler! Bir vakt-i mu'ayyende tediye idilmek üzere borc alırsanız bunı tahrîren yapınız. Bir kâtib adâletle yazsun, kâtib kendine Allâh'ın i'tâ itdiği 'ilim mûcibince yazmakdan imtinâ' itmesun. Borclı imlâ itsun, kâtib yazsun. Rabbinden korksun ve hiç bir şey eksik yazmasun. Eğer borclı havâssına mâlik değil ve 'aklen za'îf ise ve yâhud kendi imlâ idecek halde değil ise velisi ânın tarafından sûret-i 'âdilânede imlâ itsün. İçinizden iki şâhid çağırınız, iki erkek şâhid bulamaz iseniz şehâdet itmeğe muktedir bir erkek ve iki kadın çağırınız; tâ ki vak'ayı biri unutur ise diğeri tahattur itsün. Şâhidler her da'vet oldukları vakit ifâde virmekden imtinâ' itmemelidir. Borcınız küçük veyâ büyük olsun kağıd üzerine koymakdan istinkâf itmeyiniz ve tediye va'desini zikr idiniz. Böyle hareket 'indAllâh daha 'âdilâne ve şehâdete daha müsâ'id ve her dürlü şübheyi izâleye elverişlidir. Meğer ki mal göz önünde bulunsun. O halde bey' ve şerâyı kağıd üzerine koymamakda bir günâh yokdur. Mu'âmelâtınızda şâhid bulundırınız. Ne kâtibe, ne şâhide cebr itmeyiniz, yapar iseniz fâsık olursunız. Allâh'dan korkınız, size 'ilim viren odur, o her şeyi bilür.

Diyanet İşleri Meali (Eski)
Ey İnananlar! Birbirinize belirli bir süre için borçlandığınız zaman onu yazınız. İçinizden bir katip doğru olarak yazsın; katip onu Allah'ın kendisine öğrettiği gibi yazmaktan çekinmesin, yazsın. Borçlu olan da yazdırsın, Rabbi olan Allah'tan sakınsın, ondan bir şey eksiltmesin. Eğer borçlu, aptal veya aciz, ya da yazdıramıyacak durumda ise, velisi, doğru olarak yazdırsın. Erkeklerinizden iki şahid tutun; eğer iki erkek bulunmazsa, şahidlerden razı olacağınız bir erkek, biri unuttuğunda diğeri ona hatırlatacak iki kadın olabilir. Şahidler çağırıldıklarında çekinmesinler. Borç büyük veya küçük olsun, onu süresiyle beraber yazmaya üşenmeyin; bu, Allah katında en doğru, şahidlik için en sağlam ve şüphelenmenizden en uzak olandır. Ancak aranızdaki alışveriş peşin olursa, onu yazmamanızda size bir sorumluluk yoktur. Alışveriş yaptığınızda şahid tutun. Katibe de şahide de zarar verilmesin; eğer zarar verirseniz, o zaman doğru yoldan çıkmış olursunuz. Allah'tan sakının, Allah size öğretiyor; Allah her şeyi bilir.

Diyanet İşleri Meali (Yeni)
Ey iman edenler! Belli bir süre için birbirinize borçlandığınız zaman bunu yazın. Aranızda bir yazıcı adaletle yazsın. Yazıcı, Allah'ın kendisine öğrettiği şekilde yazmaktan kaçınmasın, (her şeyi olduğu gibi dosdoğru) yazsın. Üzerinde hak olan (borçlu) da yazdırsın ve Rabbi olan Allah'tan korkup sakınsın da borçtan hiçbir şeyi eksik etmesin (hepsini tam yazdırsın). Eğer borçlu, aklı ermeyen, veya zayıf bir kimse ise, ya da yazdıramıyorsa, velisi adaletle yazdırsın. (Bu işleme) şahitliklerine güvendiğiniz iki erkeği; eğer iki erkek olmazsa, bir erkek ve iki kadını şahit tutun. Bu, onlardan biri unutacak olursa, diğerinin ona hatırlatması içindir. Şahitler çağırıldıkları zaman (gelmekten) kaçınmasınlar. Az olsun, çok olsun, borcu süresine kadar yazmaktan usanmayın. Bu, Allah katında adalete daha uygun, şahitlik için daha sağlam, şüpheye düşmemeniz için daha elverişlidir. Yalnız, aranızda hemen alıp verdiğiniz peşin ticaret olursa, onu yazmamanızdan ötürü üzerinize bir günah yoktur. Alışveriş yaptığınız zaman da şahit tutun. Yazana da, şahide de bir zarar verilmesin.[79] Eğer aksini yaparsanız, bu sizin için günahkârca bir davranış olur. Allah'a karşı gelmekten sakının. Allah, size öğretiyor. Allah, her şeyi hakkıyla bilendir.[80]

79. Âyetin bu kısmı, "Ne yazıcı ne de şahid (adaletten ayrılarak hak sahiplerine) zarar vermesinler" şeklinde de tercüme edilebilir.

80. Bu âyette, borç ve alışveriş işlemlerinde anlaşmazlık çıkmasını önleyecek, tarafların haksızlığa uğramamasını sağlayacak belgelendirme, şahit tutma ve rehin gibi önlemlerin alınması istenmektedir. Bu uygulamaların ne şekilde gerçekleştirileceği konusunda ayrıntılara kadar inilmiş olması, konuya verilen önemi göstermesi bakımından dikkat çekicidir. Ancak prensip, işlemin sağlama alınması olmakla beraber karşılıklı güven duygusunun da önemli bir unsur olduğu ve bunun kötüye kullanılmaması gerektiği vurgulanmaktadır.

Diyanet Vakfı Meali
Ey iman edenler! Belirlenmiş bir süre için birbirinize borçlandığınız vakit onu yazın. Bir kâtip onu aranızda adaletle yazsın. Hiçbir kâtip Allah'ın kendisine öğrettiği gibi yazmaktan geri durmasın; (her şeyi olduğu gibi) yazsın. Üzerinde hak olan kimse (borçlu) da yazdırsın, Rabbinden korksun ve borcunu asla eksik yazdırmasın. Şayet borçlu sefih veya aklı zayıf veya kendisi söyleyip yazdıramayacak durumda ise, velisi adaletle yazdırsın. Erkeklerinizden iki de şahit bulundurun. Eğer iki erkek bulunamazsa rıza göstereceğiniz şahitlerden bir erkek ile -biri yanılırsa diğerinin ona hatırlatması için- iki kadın (olsun). Çağırıldıkları vakit şahitler gelmemezlik etmesin. Büyük veya küçük, vâdesine kadar hiçbir şeyi yazmaktan sakın üşenmeyin. Böyle yapmanız Allah nezdinde daha adaletli, şehadet için daha sağlam, şüpheye düşmemeniz için daha uygundur. Ancak aranızda yapıp bitirdiğiniz peşin bir ticaret olursa, bu durum farklıdır. Bu

durumda onu yazmamanızda sizin için bir sakınca yoktur. (Genellikle) alış-veriş yaptığınızda şahit tutun. Ne yazan, ne de şahit zarara uğratılsın. Eğer bunu yaparsanız (zarar verirseniz) şüphe yok ki bu, sizin yoldan çıkmanız demektir. Allah'tan korkun. Allah size gerekli olanı öğretiyor. Allah her şeyi bilmektedir.

Kur'an-ı Kerim, bu en uzun âyeti ile noterlik müessesesinin esaslarını koymuş, müslümanlarda bu tavsiyeyi genellikle uygulamışlardır. İslâm'ın titizlikle üzerinde durduğu prensiplerden biri de hakkın korunmasıdır. Alacak ve borcun korunması, îfası gereken haklardandır. Hakkın icrâ ve îfası, onun bilinmesine, gerektiğinde isbat edilebilmesine bağlıdır. Gerek yazma ve yazdırma ve gerekse şahit tutma, isbat için hâla kullanılan en geçerli vasıtalardandır. İslâm kadını, tabiat ve fıtratına uygun bir eğitim gördüğü, hayâsı ve duyguları daha güçlü, daha müessir olduğu için şahitlik gibi resmi ve ammeye açık konularda, hemcinsiyle takviye edilmesi uygun görülmüştür. «İşin yoksa şahit, paran çoksa kefil ol» şeklindeki meşhur söz, İslâm'ın getirdiği kardeşlik ve dayanışma ruhunun söndüğü, ahlâkın zayıfladığı devirlere aittir. Kur'an, müminleri, işleri olsa da şahitlik etmeye çağırmış, böylece hakların korunması görevine katılmalarını istemiştir. «Hak» yücedir, hiçbir şey onun üzerine çıkarılamaz.

Edip Yüksel Meali

İnananlar! Belirli bir süre için birbirinize borç verdiğiniz zaman onu yazın. Sizden bir yazıcı onu adaletle yazsın. Yazıcı, ALLAH'ın kendisine öğrettiği gibi yazmaktan kaçınmasın, yazsın. Borçlanan kişi de dikte ettirsin. Rabbi olan ALLAH'tan korksun, onda sahtekarlık yapmasın. Borçlanan kişi aklı ermez, veya çaresiz, ya da dikte etmekten aciz ise velisi adaletle yazdırmalı. Erkeklerinizden iki şahit te tanıklık etsin. İki erkek şahit bulamazsanız dilediğiniz şahitlerden bir erkek ve iki kadın seçiniz ki kadınlardan biri yanıldığında diğeri ona hatırlatsın. Şahitler, çağrıldıkları vakit çekinmesin. Az olsun, çok olsun, ödeme tarihi ile birlikte onu yazmaktan üşenmeyin. Bu, ALLAH katında daha adaletli, tanıklık açısından daha sağlam ve kuşkulanmamanız için daha uygundur. Yalnız, ticaret peşin olursa onu yazmamanızda bir sakınca yok. Alışveriş yaptığınızda tanıklarınız bulunsun. Yazana da tanığa da zarar verilmesin. Aksi halde kendinize kötülük edersiniz. ALLAH'ı dinleyin. ALLAH size öğretiyor. ALLAH herşeyi bilir.

Bu tanıklık uygulaması sadece alışveriştedir. Bu ayetten, kadının zeka, hafiza veya güvenilirlik açısından erkeklerden aşağı olduğu çıkarılamaz (24:6-9; 3:195). Hadislere dayanan bu yorum diğer ayetlerle çelişir. Bir erkek yerine iki kadının tanıklığı, erkek ve kadının İslam toplumu içinde genelde öğütlenen rollerinin istatistiksel yansımasından ibarettir. Kadınların erkeklerden daha çok çocuk yetiştirme ve ev işleriyle meşgul olması ister istemez istatistiksel olarak onları finansal işlemler konusunda erkeklerden daha az bir deneyime sahip olmalarına yol açar. Günümüzün ileri kayit ve belgeleme teknolojisi ve çokdetaylı yazılmış kontratlar yazılı belgelere ek olarak sözlü tanıklığa olan gereksinimi alabildiğine azaltmış bulunuyor.

Elmalılı Hamdi Yazır Meali

Ey iman edenler! Belli bir vade ile karşılıklı borç alış verişinde bulunduğunuz vakit onu yazın. Hem aranızda doğruluğuyla tanınmış yazı bilen biri yazsın. Yazı bilen biri, Allah'ın, kendisine öğrettiği gibi yazmaktan kaçınmasın da yazsın. Bir de hak kendi üzerinde olan adam söyleyip yazdırsın ve herbiri yazarken Rabbi olan Allah'dan korksun da haktan birşey eksiltmesin. Şayet borçlu bir bunak veya küçük bir çocuk veya söyleyip yazdıramıyacak durumda biri ise velisi doğrusunu söyleyip yazdırsın. Erkeklerinizden hazırda olan iki kişiyi şahit de yapın. Şayet iki tane erkek hazırda yoksa, o zaman doğruluğuna güvendiğiniz şahitlerden bir erkekle iki kadın ki, birisi unutunca, öbürü hatırlatsın, şahitler de çağırıldıklarında kaçınmasınlar; siz yazanlar da az olmuş, çok olmuş, onu vadesine kadar yazmaktan usanmayın. Bu, Allah katında adalete daha uygun olduğu gibi; hem şahitlik için daha sağlam, hem şüpheye düşmemeniz için daha elverişlidir. Meğer ki, aranızda hemen devredeceğiniz bir ticaret olsun, o zaman bunu yazmamanızda sizin için bir sakınca yoktur. Alım satım yaptığınız vakit de yine şahit tutun. Ayrıca ne yazan, ne de şahitlik eden bir zarar görmesin. Eğer onlara zarar verirseniz, o işte mutlaka size dokunacak bir günah olur. Üstelik Allah'dan korkun. Allah size ayrıntılarıyla öğretiyor ve Allah her şeyi bilir.

Elmalılı Meali (Orijinal)

Ey o bütün iyman edenler! Muayyen bir va'de ile borclaştığınız vakıt onu yazın, hem aranızda doğrulukla tanınmış bir yazı bilen yazsın, bir yazı bilen de kendisine Allahın öğrettiği gibi yazmaktan kaçınmasın da yazsın; bir de hak kendi üzerinde olan adama söyleyib yazdırsın ve her biri Rabbı Allahızülcelâlden korkun da haktan bir şey eksiltmesin; Şayed borclu bir sefih veya küçük veya kendisi söyleyip yazdıramıyacak ise velisi dosdoğru söyleyip yazdırsın, erkelerinizden iki hazırı şahid de yapın, şayed ikisi de erkek olamıyorsa o zaman doğruluğuna emin olduğunuz şahidlerden bir erkekle iki kadın ki biri unutunca diğeri hatırlatsın, şahidler de çağırıldıklarında kaçınmasınlar, siz yazanlar da az olmuş çok olmuş onu va'desine kadar yazmaktan usanmayın, bu, Allah yanında adalete daha muvafık olduğu gibi hem şahadet için daha sağlam, hem şüpheye düşmemeniz için daha elverişlidir, meğer ki aranızda hemen devredeceğiniz bir ticaret olsun, o zaman bunu yazmamanızda size bir beis yoktur, alım satım yaptığınız vakit de şahid tutun, bir de ne yazan ne şehadet eden zararlandırılmasın, eğer ederseniz o mutlak kendinize dokunacak bir fısk olur, hem Allahtan korkun Allah size ilim öğretiyor, ve Allah her şeyi bilir

---

Erhan Aktaş Meali

Ey iman edenler! Belli bir süre için birbirinize borç verdiğiniz zaman onu yazın. Yazan her kimse, onu adaletle yazsın. Allah'ın

kendisine öğrettiği şekilde[1] yazmaktan kaçınmasın, yazsın. Borçlu olan da yazdırsın. Rabb'i olan Allah'a karşı takvalı olsun, ondan hiçbir şeyi eksik bırakmasın. Eğer borçlu aklı ermez, aciz veya kendi söyleyip yazdıramayacak durumda birisi ise, velisi, onu adaletli bir şekilde yazdırsın. Erkeklerinizden de iki tanık tutun. Eğer iki erkek bulunmazsa, o zaman razı olacağınız tanıklardan bir erkek ve biri şaşırdığında diğeri ona hatırlatacak iki kadın[2] tanık tutun. Tanıklar, çağrıldıkları zaman kaçınmasınlar. Az olsun çok olsun onu vadesiyle birlikte yazmaktan üşenmeyin. Bu, Allah katında en adil, tanıklık için daha sağlam ve şüphe etmemeniz için daha uygundur. Ancak, aranızda hemen devredip durduğunuz ve peşin olarak yaptığınız ticaret başka, bunu yazmamanızda sizin için bir sakınca yoktur. Alışveriş yaptığınız zaman tanık bulundurun. Tanık olana da yazana da zarar verilmesin. Eğer bunu yaparsanız kendinize kötülük yapmış olursunuz. Allah'a takvalı olun. Allah, size gerekli olanı öğretiyor. Ve Allah, Her Şeyi Bilen'dir.

1. Allah\ın buyruklarına uygun şekilde. 2. Bu tanıklıktan hareketle, tanıklıkta iki kadının bir erkeğe denk olduğu sonucuna varmak büyük bir yanılgıdır. Zira Kur\an, tanıklık gerektiren hiçbir konuda cinsiyet üzerinden sayı farklılığını kesinlikle ön görmemekte ve bütün tanıklıklarda kadını erkekle bir tutmaktadır. Bu ayette, tanıklık tamamen konunun bağlamı ile ilgilidir. Tanıklık konusunda kesinlikle kadın erkek ayırımı söz konusu değildir: (Örneğin 24/Nur, 6) Bu ayette, "bir erkek, iki kadın" ön görülmesinin nedeni cinsiyet değil, tamamen toplumsal koşullar, yani kadının yaşanan hayattaki konumu ile ilgilidir. Özellikle çağrıldıklarında tanıklığa gitmede yaşanabilecek güçlükler, tanıklık ettiği kimselerden görülecek tepki gibi konulardan dolayı "bir erkek iki kadın" denilmiş olmasıyla, aslında kadın baskıdan korunmakta ve ona pozitif ayırımcılık yapılmaktadır. Eğer bir ayrımcılık varsa bu kadının lehine bir ayrımcılık sayılmalıdır. Gerekçesine bakıldığında, "iki kadın" koşulu, kadının kadın olmasından dolayı değil; biri şaşırdığında diğerinin ona hatırlatmada bulunması içindir.

Hasan Basri Çantay Meali

Ey îman edenler, ta'yîn edilmiş bir vakta kadar birbirinize borçlandığınız zaman onu yazın. Aranızda bir yazıcı da doğrulukla (onu) yazsın. Kâtib, Allahın kendisine öğretdiği gibi yazmakdan çekinmesin, yazsın. Üzerinde hak olan (borçlu) da yazdırsın (borcunu ıkraar etsin). Rabbi olan Allahdan korksun, ondan (borcundan) hiç bir şey'i eksik bırakmasın. Eğer üstünde hak bulunan (borçlu) bir beyinsiz veya bir zaîf olur, yahud da bizzat yazdırmıya (ve ıkraara) gücü yetmezse velîsi dosdoğru yazdırsın (ıkraar etsin). Erkeklerinizden iki de şâhid yapın. Eğer iki erkek bulunmazsa o halde raazî (ve doğruluğuna emîn) olacağınız şâhidlerden bir erkekle iki kadın (yeter. Bu suretle) kadınlardan biri unutursa öbürünün hatırlatması (kolay olur). Şâhidler (şehâdetî edâye) çağırıldıkları vakit kaçınmasın. Az olsun, çok olsun, onu va'desiyle beraber yazmakdan üşenmeyin. Bu, Allah yanında adalete daha uygun, şâhidlik için daha sağlam, şübheye düşmemenize de daha yakındır. Meğer ki aranızda (elden

ele) devredeceğiniz ve peşin yaptığınız bir ticâret olsun. O zaman bunu yazmamanızda size bir vebal yokdur. Alışveriş etdiğiniz vakıt da şâhid tutun. Yazana da, şâhidlik edene de asla zarar verilmesin. (Bunu) yaparsanız o, kendinize (dokunacak) bir fısk (ve isyan olur). Allahdan korkun. Allah size öğretiyor. Allah her şey'i hakkıyle bilendir.

Hayrat Neşriyat Meali

Ey îmân edenler! Belirli bir va'deye kadar bir borç ile birbirinize borçlandığınız zaman artık onu yazın! O hâlde bir kâtib aranızda adâletle yazsın! Hem hiçbir kâtib, Allah'ın ona öğrettiği gibi yazmaktan kaçınmasın, (yazabilme ni'metine bir şükür olarak) hemen yazsın! Üzerinde hak bulunan (borçlu olan) da (senedini) yazdırsın ve Rabbi olan Allah'dan sakınsın da ondan bir şey eksiltmesin (tam yazsın)!
Buna rağmen üzerinde hak bulunan (borçlu), akıl noksanlığı olan veya zayıf (çocuk yaşta) bir kimse ise veya kendisi yazdırmaya güç yetiremiyorsa, o takdirde velîsi adâletle yazdırsın!
Erkeklerinizden iki de şâhid tutun! Fakat iki erkek olmazsa, artık râzı olacağınız şâhidlerden bir erkek ve iki kadın (gerekir) ki, (kadınlardan) biri şaşırırsa, o takdirde bir diğeri hatırlatsın!
Şâhidler de çağırıldıkları zaman kaçınmasınlar!(1)
Hem (o borç) küçük olsun, büyük olsun, onu va'desine kadar yazmaktan üşenmeyin!
Bu, Allah katında daha adâletli, şâhidlik için daha sağlam ve şübhe etmemeniz için daha uygundur, ancak aranızda peşin olarak kendisini devredeceğiniz bir ticâret olması müstesnâ; o zaman onu yazmamanızda size bir günah yoktur.
Alış-veriş yaptığınız zaman da şâhid tutun; ne kâtibe, ne de şâhide zarar verilmesin! Buna rağmen (böyle) yaparsanız (kâtib ve şâhidi zarara sokarsanız), artık şübhesiz ki bu, sizin için bir günahtır!
O hâlde Allah'dan sakının! Hem Allah size (neyi, nasıl yapmanız gerektiğini) öğretiyor. Çünki Allah, herşeyi hakkıyla bilendir.(2)

(1)Şâhidlik yapacak kimsede aranan şartlar şunlardır: 1- Şâhid, âkıl-bâliğ olmalı 2- Müslüman olmalı 3- Adâletli olmalı 4- Şahsiyet sâhibi olmalı 5- Ne için şâhidlik ettiğini bilmeli 6- Bu şehâdet ile hiçbir menfaat elde etmemeli 7- Veya bir zarardan kurtulmamalı 8- Çok yanılmakla tanınmış olmamalı 9- Aleyhinde şâhidlik yaptığı kimse ile arasında bir düşmanlık olmamalıdır. (Râzî, c. 7, 113)
Hz. Ömer (ra)'ın rivâyetine göre Resûl-i Ekrem (asm) buyurmuşlardır ki: "Ashâbım ile bunları ta'kīb edenler(Tâbiîn) ve onları da ta'kīb edenler (Tebe-i Tâbiîn) hakkında bana riâyetkâr olun! Onlardan sonra yalan yaygınlaşacak. Öyle ki, kişi kendisinden şâhidlik istenmediği hâlde şehâdette bulunacak, yemin taleb edilmediği hâlde yemîn edecek." (Teysîru'l-Vusûl, 2363)

(2)Kur'ân'ın en uzun âyeti olan bu âyet-i kerîme "borçlanma" ile alâkalı hükümleri beyân ettiğinden "Müdâyene Âyeti" nâmıyla bilinir. Kur'ân yazılması husûsunda çığır açan hattatlarımızdan Kayışzâde Hâfız Osman Nûri Efendi, kendi Kur'ân nüshasının sahîfelerinin tanzim ve tertîbinde "satır ölçüsü" olarak İhlâs Sûresini, "sahîfe ölçüsü" olarak ise bu âyet-i kerîmeyi esas almıştır. Bütün sahîfelerin on beş satır olmasını ve hârika bir şekilde âyetle başlayıp âyetle bitmesini netîce veren bu tarz "âyet berkenar" nâmıyla meşhur olup,

âlem-i İslâm'ın umûmî kabûlüne mazhar olmuştur.
"Hâfiz Osman hattıyla matbû' (basılı) Kur'ân'da ne gibi mezâyâ (meziyetler) görünse, kâtiblerin ve müstensihlerin (yazanların) hüneri olamaz. Doğrudan doğruya Kur'ân'ın mezâyâsıdır. Çünki en büyük âyet olan 'Âyet-i Müdâyene' o mushafın sahîfelerinde vâhid-i kıyâs ittihâz edilip (ölçü alınıp), ona göre sahîfeler taayyün etmiş (belirlenmiş). Ve onlarda çok mezâyâ tezâhür etmiş. Ezcümle (meselâ) bütün sahâifin âhirinde(sahîfelerin sonunda) güzel ve muvâfık hâtimelerle (sonlarla) âyet tamâm oluyor. Hem o mushafın satırları için vâhid-i kıyâsî en kısa sûre olan Sûre-i Kevser ile Sûre-i İhlâs esas tutulmuş. Mâdem Kur'ân'ın âyet ve sûrelerinin mikyâsıyla olmuştur. O hatta ne kadar mezâyâ varsa, doğrudan doğruya Kur'ân'a âiddir."
(Rumûzât-ı Semâniye, 8)

İlyas Yorulmaz Meali

Ey Ey iman edenler! Karşılıklı, birbirinize belli bir zaman içinde ödenmek üzere, borç verdiğinizde, onu yazın. Aranızdan yazmasını bilen kâtip de adaletle yazsın. Kâtip (yazıcı) Allah'ın ona öğrettiği gibi borcu yazmaktan çekinmesin, yazsın. Borçlu olan veya alacaklı olan kimse, üzerine aldığı/verdiği borcun miktarını eksiksiz doldursun, doldururken Rabbi olan Allah'dan sakınsın, borçlu borcunu eksiltmesin veya alacaklı alacağını fazlalaştırmasın. Eğer borçlu veya alacaklı olan kimse, akli melekesini yeterince kullanamıyorsa yahut bedeni bir zaafı varsa veya belgeyi kaydetmeye/doldurmaya gücü yetmiyorsa, onun sorumluluğunu yüklenen kimse (velisi) adaletli bir şekilde onun adına borç senedini kaydetsin/doldursun. Erkeklerinizden iki kişiyi şahit olarak gösterin, eğer şahitlik yapacak iki erkek bulamazsanız, bir erkekle, şahitliklerine razı olacağınız iki kadını şahit gösterin ki, bir kadın yanılırsa diğer kadın ona hatırlatsın. Şahitliklere çağrılanlar, şahitlik yapmaktan kaçınmasınlar. Borç miktarı büyük olsun veya küçük olsun, borcun alınma ve ödenecek tarihini, üşenmeden mutlaka yazın. Bu şekilde eksiksiz ve tam yapmak Allah katında daha adil, şahitlik ve şüpheye düşmemeniz için daha sağlamdır. Aranızda hemen peşin devredilecek ticari mallar varsa, onları da yazmamanızda sizin için mahzur yoktur. Alış verişlerinizde şahitler bulundurun, borçlarınızı ve alışverişlerinizi yazan kâtip de, şahitlerde asla zarara uğratılmasınlar. Kâtipleri ve şahitleri rahatsız edecek davranışları kim yaparsa, bilsin ki bu sizi yoldan çıkaracak davranıştır. Allah'dan sakının, Allah sizlere bunları öğretiyor, Allah her şeyi bilendir.

İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu

Ey inananlar! Belli bir süre için birbirinize borçlanınca bunu yazın. Aranızdan bir yazıcı onu doğru olarak yazsın. Bu yazıcı, Allah'ın kendisine öğrettiği gibi yazmaktan çekinmesin, yazsın. Bir de borçlu olan kimse borcunu söyleyip yazdırsın. Herbiri çalabı olan Allah'tan sakınsın da hiç bir nesneyi eksik yazdırmasın. Eğer borçlu olan alık, yetersiz, ya da söyleyip yazdırmaya gücü yetmez olursa koruyucusu olan kimse doğru olarak söyleyip yazdırsın. Erkeklerinizden ikisini de tanık tutun.

Eğer iki erkek yoksa orada bulunanlardan kendilerine inandığınız bir erkekle iki kadın da olur. Kadınlardan biri unutacak olursa öteki hatırlatır. Tanıklar çağırılınca kaçınmasınlar. Siz yazıcılar az çok demeyip süresi ile birlikte yazmıya üşenmeyin. Böylesi Allah katında doğruluğa daha uygun, tanıklık için daha sağlam, işkilden daha uzak olanıdır. Meğer ki aranızda elden yapılacak bir ticaret işi olsun. Böyle olunca onu yazmamak sizin için suç olmaz Alım satım yaparken de tanık tutun. Ne yazıcıya, ne de tanığa zarar verilmesin. Eğer zarar verecek olursanız Allah'a karşı gelmiş olursunuz. Onun için Allah'tan sakının. Bütün bunları Allah size öğretiyor. Allah her nesneyi bilicidir.

İsmail Hakkı İzmirli

Ey iman edenler! Muayyen bir müddete kadar biribirinize ödünç muamelesi yaptığınız vakit onu yazın, bir kâtip onu aranızda adil ile [1] yazsın. Kâtip Allah/ın öğrettiği gibi yazmaktan çekinmesin, yazsın. Borçlu olacak kimse de borcunu imlâ ve ikrar etsin. Rabbi olan Allah/tan sakınsın da ondan hiçbir şey noksan kılmasın. Şayet borçlu olacak kimse avanak veya zayıf [2] ise yahut ikrara gücü yetmezse onun velisi adil ile ikrar eylesin. Erkeklerinizden iki şahit tutun, eğer iki erkek bulunmazsa razı olacağınız [3] şahitlerden bir erkek ile iki kadın yeter. Şunun için ki kadınlardan biri unutursa öbürü onun hatırına getirsin. Şahitler çağrıldıklarında çekinmesinler. Küçük, büyük ne ise vakt-i hululüne kadar onu [4] yazmaktan üşenmeyin. Böyle muamele Allah yanında daha muhik, şehadet için daha sağlam, şüpheye düşmemenize de daha uygun bir harekettir [5]. Meğer aranızda elden ele alıp verdiğiniz hazır bir ticaret [6] ola, bu halde yazmamakta size vebal yoktur. Alım satımda bulunduğunuz zaman şahit tutun. Kâtibe de şahide de asla zarar verilmesin. Eğer bunu yaparsanız bu ameliniz sizin için Allah/a karşı bir harekettir. Artık Allah/tan sakının. Allah size öğretiyor, Allah her şeyi hakkıyle bilir.

[1] Ne eksik, ne noksan. Yahut her iki taraf emin olacak veçhile, nizaı mucip bir şey yazılmamak suretiyle.
[2] Pir-i fâni, çocuk, bunak, dilsiz, lisan bilmez gibi.
[3] Şehadetlerini hoş göreceğiniz, dinine, adaletine itimat ettiğiniz.
[4] Deyni, hakkı, şahidi, yazıyı
[5] Ödüncün miktarında, müddetinde her iki taraftan töhmeti, şüpheyi def hususuna daha yakın olur.
[6] Satım peşin para ile olursa.

Kadri Çelik Meali

Ey iman edenler! Birbirinize belirli bir süre için borçlandığınız zaman onu yazınız. İçinizden bir yazıcı adalet üzere yazsın. Yazıcı onu Allah'ın kendisine öğrettiği gibi yazmaktan çekinmeyip yazsın. Borçlu olan da yazdırsın, Rabbi olan Allah'tan sakınsın ve ondan bir şey eksiltmesin. Eğer borçlu beyinsiz veya aciz ya da yazdıramayacak durumda ise, velisi adalet üzere yazdırsın. Erkeklerinizden iki de şahit tutun; eğer iki erkek bulunmazsa,

şahitlerden razı olacağınız bir erkek, biri sürçtüğünde diğeri ona hatırlatacak iki kadın olabilir. Şahitler çağırıldıklarında çekinmesinler. Borç büyük veya küçük olsun, onu süresiyle beraber yazmaya üşenmeyin. Bu, Allah katında en doğru, şahitlik için en sağlam ve şüpheden uzak tutacak en yakın yoldur. Ancak aranızdaki alışveriş peşin olursa, onu yazmamanızda size bir sorumluluk yoktur. Alışveriş yaptığınızda şahit tutun. Yazana da şahide de zarar verilmesin. Eğer (aksini) yaparsanız, o zaman doğru yoldan çıkmış olursunuz. Allah'tan sakının. (Sakındığınız takdirde O) Allah size öğretir. Allah her şeyi bilir.

Mahmut Kısa Meali

Ey inananlar! Aranızda belli bir vade ile borçlandığınızda, onu hukûkî bağlayıcılığı olacak bir şekilde **yazın. Aranızdan bir yazıcı** veya yetkili bir kimse, adâlet prensiplerine **uygun biçimde onu yazsın.** Böyle bir yazı yazması için kendisine başvurulan **hiçbir yazıcı, Allah'ın kendisine —**okuma yazma kabiliyeti bahşederek— **öğrettiği şekilde yazmaktan kaçınmasın,**Kur'an'da belirtilen kurallar doğrultusunda **yazsın.** Sadece borç veren kişi değil, **borçlanan kişi** de borcun miktarını ve vâdesini **yazdırsın, Rabb'i olan Allah'tan korkup sakınsın da, borcunu olduğundan eksik göstermesin.**
Eğer borçlanan kişi; zihinsel özürlü veya kârını zararını bilmeksizin harcamada bulunan bir kimse **ise, yahut** yaşının küçüklüğü, ihtiyarlığı, hastalığı... sebebiyle yetersiz ve **güçsüz biriyse, ya da** dilsiz olduğu için konuşamama, aşırı derecede bilgisiz olma, o anda orada bulunamama gibi sebeplerle bizzat kendisi **yazdıramayacak durumdaysa,** o zaman, onun haklarını korumakla yükümlü olan **velisi, adâlete uygun biçimde** böyle biryazı **yazdırsın.**
Bu işlemleri yaparken, **içinizden,** doğruluğuna güvendiğiniz ve ergenlik çağına ulaşmış aklı başında **iki erkek şâhit bulundurun. Şâyet iki erkek yoksa, şâhitliğine güvenebileceğiniz kimselerden bir erkek ve iki kadın şâhit tutun ki, kadınlardan biri** ayrıntıları hatırlamakta güçlük çeker yahut **yanılırsa, diğeri ona hatırlatabilsin.** Çünkü amaç, hiç kimsenin haksızlığa uğramaması için şâhitlerin doğru tespit edilmesi ve böylece gerçeğin ortaya çıkarılmasıdır.
Şahitler, yazışmaya veya gerektiğinde şâhitlik etmeye **çağrıldıkları zaman,** bu görevi yapmaktan **kaçınmasınlar.**
Ey yazıcılar, şâhitler, borç alanlar ve borç verenler! **İster az, ister çok olsun, verilen borcu vadesiyle birlikte yazma konusunda üşengeçlik göstermeyin. Bu, Allah nazarında hem adâlete daha uygun, hem şâhitliğin yerine getirilmesi bakımından daha sağlam, hem de şüpheye düşmemeniz için daha elverişlidir.**
Ancak, aranızda elden ele, birebir olarak **yaptığınız peşin alışverişlerinizi yazmamanızın bir sakıncası yoktur. Fakat** yine de, **bu** peşin **alışveriş sırasında,** —yapabilirseniz— iki **şâhit**

bulundurun.
Ne yazıcıya, ne de şahide asla zarar verilmemelidir. Eğerböyle bir fenâlığı **yaparsanız,** zararı yine **kendinize** dönecek bir **suç işlemiş olursunuz.**
Bunun için, **Allah'tan** gelen ilkeleri çiğnememe konusunda son derece dikkatli davranın, dürüst ve erdemlice bir hayat sürerek kötülüğün her çeşidinden titizlikle **sakının!** İşte **Allah, sizleri böyle eğitiyor.** Unutmayın ki, **Allah her şeyi** en mükemmel şekilde **bilendir.**

Mahmut Özdemir Meali
Ey iman edenler! Belirlenmiş bir va'deye kadar birbirinize bir borç ile borçlandığınız zaman onu yazın! Adalet'li bir yazıcı aranızda yazsın! Yazıcı, Allah'ın kendisine öğrettiği gibi yazmaktan kaçınmasın, yazsın! Üzerinde Hakk olan kimse de yazdırsın! Rabb'i Allah'tan sakınıp korunsun! Ondan hiçbir şeyi eksik etmesin! Üzerinde Hakk olan kimse sefih veya zayıf ise veya kendisi yazdırmaya güç yetiremezse, onun veliyysi Adalet'le yazdırsın! Adamlarınızdan iki şahid de bulundurun! İki adam olmazsa, rıza göstereceğiniz Şahidler'den bir adam ile -birisi şaşırırsa, Diğeri'nin birisine hatırlatması için- iki kadın kişi bulundurun! Çağırıldıkları zaman Şahidler kaçınmasın! Büyük olsun, küçük olsun, va'desine varıncaya kadar onu yazmaktan usanmayın! Böylesi, şüpheye düşmemenize en uygundur, Şehadet / Tanıklık için en sağlamdır, Allah katında en adaletlidir; ancak aranızda alıp vereceğiniz peşin ticaret olursa, onu yazmamanızda sizin için günah yoktur. Alışveriş yaptığınız zaman şahid tutun! Ne yazan, ne şahidlik eden zarar görsün! Eğer yaparsanız / zarar verirseniz, şüphesiz o, sizinle ilgili yoldan çıkıp sapmaktır. Allah'tan sakınıp korunun! Allah size öğretiyor. Allah her şeyi bilmektedir.

Mehmet Çakır Meali
Sevgili müminler! Birbirinize vadeli olarak borçlandığınız zaman bu durumu yazarak belgelendirin. İçinizden bir adlî katip bunu yazsın. Adlî katip, bu belgeyi Allah'ın belirttiği şekilde yazmaya üşenmesin, mutlaka yazsın. Borçlu olan da yazdırsın, ve de Allah'a karşı kendisini sağlama alsın, borcundan hiç bir şeyi de es geçmesin. Şayet borçlu, zihnen ya da bedenen özürlü ise, ya da kendisi yazdıramayacak durumda ise, onun yerine velisi adlî katip olsun. Ayrıca iki erkek şahit, belgeyi imzalasın. Şayet iki erkek bulamadıysanız, bir erkek yanı sıra, iki bayan şahit getirin ki birinin yanılma ihtimaline karşı diğeri, devreye girip hatırlatmada bulunabilsin. Şahitler çağrıldıklarında oflamasınlar. Vade süresince küçük büyük tüm ara ödemelerinizi mutlaka kaydedin üşenmeyin. Allah katında sizin için en uygunu, tanıklık için en sağlamı, şüpheye düşmemeniz için akılcı olanı budur. Eğer aranızda günübirlik ticari işlemler yapıyorsanız yazmayabilirsiniz. Alıp sattığınızı tanıklarla belgelendirin. Ama ne katip ne de tanık zarar görmemeli. Aksi halde, saygınlığınızı yitirirsiniz. Allah'a

karşı kendinizi sağlama alın. Allah size öğretiyor. Çünkü Allah her şeyi bilir.

Mehmet Çoban Meali

Ey iman edenler! Belli bir süre için birbirinize borçlandığınız zaman bunu yazılı senet haline getirin. Sözlerin unutulabileceğini, yazıların kalacağını unutmayın. Aranızda bulunan bir yazıcı adaletle yazsın. Yazıcı Allah'ın kendisine öğrettiği şekilde yazmaktan kaçınmasın! Yazılması gerekenleri dosdoğru yazsın! Neyin neden borçlanıldığı, nasıl ne zaman ödeneceği açıkça belirlensin! Senet üzerinde hakkı olan borçlu da yazdırsın! Borçlu bilsin ki her şey Rabbinin huzurunda olmaktadır. Onun için hata yapmaktan, Allah'ın huzurunda suçlu çıkmaktan sakınsın! Bunu bilerek yazarken, hiçbir şeyi eksik etmesin! Eğer borçlu aklı ermeyen veya zayıf bir kimse ise, ya da yazdıramıyorsa velisi adaletle yazdırsın! Yazılan senede; şahitliklerine güvendiğiniz iki erkeği, iki erkek bulunamazsa bir erkek ve iki kadını şahit tutun! İki kadının şahit tutulması kadınların bu tür işlerden uzak olmasıdır. Her insan işleriyle olmayan şeyleri çabuk unutur. Kadınlar ticareti faaliyet içinde fazla bulunmadığı için unutabilirler. Bu nedenle kadının birisi unutursa diğer kadın ona hatırlatsın! Herhangi bir hukuki ihtilafta şahitler şahitlik etmek için çağırıldığında, adaleti sağlamak için gelmekten kaçınmasınlar. Az olsun, çok olsun, borcu süresine kadar yazmaktan usanmayın! Bu Allah katında adalete daha uygun, şahitlik için daha sağlam, şüpheye düşmemeniz için daha elverişlidir. Yalnız aranızda hemen alıp verdiğiniz peşin ticaret olursa onu yazmayabilirsiniz. Alışveriş yaptığınız zaman da şahit tutun! Yazana da, şahide de bir zarar verilmesin! Eğer aksini yaparsanız bu sizin için günahkârca bir davranış olur. Allah'a karşı gelmekten sakının! Allah size öğretiyor. Allah her şeyi hakkıyla bilendir.

Mehmet Okuyan Meali

Ey iman edenler! Belirlenmiş bir süreye kadar birbirinize borçlandığınız zaman onu yazın! [*] Bir kâtip onu aranızda adaletle yazsın! Hiçbir kâtip, Allah'ın kendisine öğrettiği gibi yazmaktan kaçınmasın; (olduğu şekilde) yazsın! Üzerinde hak olan (borçlu) kişi de yazdırsın; Rabbine karşı [takvâ]lı (duyarlı) olsun ve borcundan hiçbir şey eksiltmesin (eksik yazdırmasın)! Üzerinde hak olan (borçlu) kişi, aklı kıt veya zayıf ya da yazdırmaya gücü yetmiyorsa, velisi (onu) adaletle yazdırsın! Erkeklerinizden iki şahit de bulundurun! İki erkek bulunamazsa, razı olacağınız bir erkek ile biri yanılırsa (şaşırırsa) diğerinin ona hatırlatması için iki hanım şahit (olsun)! [*] Şahitler, çağrıldıkları zaman (şahitlik etmekten) kaçınmasınlar! Küçük veya büyük hiçbir şeyi süresiyle birlikte yazmaya sakın üşenmeyin! Böyle yapmanız, Allah katında daha adil, şahitlik için daha sağlam, şüpheye düşmemeniz için daha uygundur. (Ancak) aranızda gerçekleştirdiğiniz ticaret peşin olursa bu hariç; bu durumda onu

yazmamanızda sizin için hiçbir vebal yoktur. Karşılıklı (yüz yüze) alışveriş yaptığınızda (da) şahit tutun! [*] Yazan da şahitlik eden de zarara uğratılmasın! [*] (Bunu) yaparsanız şüphesiz ki bu, yoldan çıkmanız demektir. Allah'a karşı [takvâ]lı (duyarlı) olun! Allah size öğretiyor. [*] Allah her şeyi bilendir.

[Deyn] (borç) veya [müdâyene] (karşılıklı borçlanma) adıyla bir sayfalık uzunluğuyla Kur'an'daki en uzun ayet olan bu pasaj, vadeli alışverişlerin yazılması, yazdırılması ve şahitlerin bulunmasının gerekliliğini hükme bağlamaktadır Bu ifade ile "iki kadının bir erkeğe denk olduğu" sonucuna varılamaz. Aksine, alışverişle ilgili konularda şahitlik edebilecek bir erkek ile meşguliyeti ve konuya dair yeterince bilgi ve tecrübesi olmaması nedeniyle şaşırma ihtimaline karşı iki kadının şahitliğinden söz edilmektedir. Birinin şaşırması durumunda diğerinin hatırlatması ile zaten birebir eşitlik durumu sağlanmaktadır. Ayetteki "şaşırma ve hatırlatma" gerekçesine göre, birinci kadın şaşırmazsa zaten ikinci kadının şahitliğine gerek kalmamaktadır. Bu ayetin mesajı Nûr 24:6-9. ayetlerle birlikte okunmalıdır ki bu ayetlerde şahitliğin eşitliğinden, hatta kadının şahitliğinin erkeğinkine göre daha etkin oluşundan söz edilmektedir Yüce Allah alışverişle ilgili olarak çok temel bir kural daha getirmekte ve "alışveriş yapıldığı zaman mutlaka şahit bulundurulmasını emretmektedir. Bir alışverişte peşin ödeme yapılmış olsa da muhtemel problemlerin çıkmaması için her ihtimale karşı şahitlerin bulundurulması emredilmektedir. Bu sayede, çıkan problemleri çözmeye çalışmaktansa, problem çıkmaması için en baştan tedbirler uygulamak duyarlılık açısından daha doğrudur Bu cümle "ne yazan ne de şahitlik eden zarara uğratılsın (kimse zarar görmesin)" şeklinde de tercüme edilebilir.,Yüce Allah, yapmış olduğu uyarıları ile sosyal ve ekonomik hayata dair kullarına verdiği görevlerin nelerden oluştuğunu bu şekilde öğretmekte, bu bilgilendirmeyi de her şeyi biliyor oluşu nedeniyle gerçekleştirdiğini ifade etmektedir.

Mehmet Türk Meali

Ey îman edenler! Birbirinize belirli bir süre sonra ödenmek üzere borç alış verişinde bulunduğunuz zaman, bunu yazın.[1] Aranızdan bir kâtip[2] onu doğru dürüst bir şekilde yazsın ve hiçbir kâtip Allah'ın kendisine öğrettiği gibi yazmaktan kaçınmasın (hemen) yazsın. Borçlu taraf,[3] (kâtibe senedi) yazdırırken,[4] Rabbi olan Allah'a karşı hata etmekten sakınarak hiçbir şeyi eksik bırakmasın.[5] Eğer borçlu, aklı kıt, âciz, ya da yazdıramayacak durumda[6] ise, onun yerine velîsi, doğru dürüst yazdırsın. (Buna,) erkeklerinizden[7] iki kişiyi de şâhit yapın. Eğer iki tane erkek yoksa o zaman şâhitliğine rıza göstereceğiniz bir erkekle, iki kadını[8] (şâhit yapın) ki onlardan birisi hata ederse, diğeri ona hatırlatabilsin. Şâhitler, çağırıldıkları zaman (şâhitlik etmekten) kaçınmasınlar. İster küçük olsun ister büyük olsun o (borçları,) süresiyle birlikte yazmaya üşenmeyin.[9] Zîrâ bu, Allah katında daha adil, şâhitlik için daha güvenilir ve sizin şüphelenmemeniz için en kestirme yoldur. Yalnız aranızdaki alış-veriş, peşin olursa bunu yazmamanızda sizin için bir sakınca yoktur. Alış-verişlerinizi de şâhit tutarak yapın.[10] Yazana da şahide de asla zarar verilmesin. Eğer bunun tersini yaparsanız bu, sizin için

günâhkârca bir davranıştır. Allah'a karşı hata etmekten sakının. Çünkü (bunları size) Allah öğretiyor. (Unutmayın ki) Allah, her şeyi çok iyi bilendir.

1 Bu ayete göre; borçların vadelerinin belirlenmesi ve bir de yazılarak kayıt altına alınması, gerekmektedir.
2 Buna göre, İslâm Devlet yapılanması içerisinde "kâtib-i âdil" (noter) müessesesinin bulunması, devletin ana görevlerindendir. Bu durumdaki bir Müslüman'ın borcunu ve alacağını kayıt altına aldırması ve bu kâtiplerin de müracaat durumunda bunu yazmaları, farz-ı ayındır.
3 "Üzerinde hak olan" ifâdesi, mecâzen "borçlu" anlamında kullanıldığı için tercüme bu şekilde yapılmıştır.
4 Yani, senedi notere yazdırma görevi, borçlu olan tarafa aittir.
5 Senedi yazdırırken, ifâdesinde sahtekârlık yapmasın ve her şeyi açık-seçik bir şekilde yazdırsın.
6 Yani borçlu sefih, çocuk, saf, dilsiz, tutuklu, cahil gibi her hangi bir sebepten dolayı söyleyip yazdırmağa gücü yetmeyen bir kimse ise…
7 Şâhit olacak erkeklerin ve kadınların, Müslümanlardan olma mecburiyeti vardır. Yani Müslüman olmayanların, Müslümanların yaptıkları akitlerde şâhitlikleri asla kabul edilemez. Ancak başkası bulunamazsa, görgü şahidi olarak kabul edilebilir.
8 Bir erkek yerine iki kadının şâhitlik yapması, akitleri ilgilendiren konulardadır. Görgü şâhitliğinde böyle bir durum söz konusu değildir. Akitler sonunda meydana gelebilecek anlaşmazlıklara, kadınların şâhit olarak karıştırılması, İslâm aile yapısına sıkıntı vereceğinden ve kadını lüzumsuz yere meşgul edeceğinden bu, kadın hakkını ihlal değil, kadınları böyle şeylerle rahatsız etmeme, hakkıdır. Zâten âyette bunun sebebi, açıkça belirtilmiştir. Allah bunu böyle murat etmiştir. Birilerine şirin görünmek amacıyla yapay sebepler bulmaya hiç gerek yoktur. Bu husus, sadece Müslümanları ilgilendireceğinden, İslâmi kaygıları olmayanların bu konuda söz söyleme hakları olmadığı gibi bu hükümleri beğenmeyenlerin, bu dine inanma zorunlulukları da yoktur. İnanmadıkları bir dindeki kadınların sözde haklarını, durumdan vazife çıkararak savunmalarına ise hiç gerek yoktur.
9 Büyük olsun küçük olsun o borcu veya hakkı süresine varıncaya kadar yazmaktan usanmayın, bütün şartlarını açıkça yazın, "azdır, önemi yoktur, yazmaya gerek yoktur" demeyin. Yazmağa üşenip de baştan savmayın.
10 Alış-verişlerinizi göz önünde yapın. Saklı gizli alış-verişler yaparak, hakkınızda şüpheler uyandırmayın.

Muhammed Esed Meali

SİZ EY imana ermiş olanlar! Ne zaman belli bir vade ile borç verir veya alırsanız [269] yazıyla tesbit edin. Bir yazıcı, tarafsız olarak onu kaydetsin. Ve hiçbir yazıcı, Allah'ın ona öğrettiği gibi yazmayı reddetmesin: [270] öylece, olduğu gibi yazsın. Borçlanan (taraf taahhüdünü) kaydettirsin, Rabbine karşı sorumluluğunun bilincinde olsun ve taahhüdünden bir şey eksiltmesin. [271] Ve eğer borç altına girenin aklî veya bedenî bir zaafı varsa [272] veya kendisi (işlemi) kaydettirebilecek durumda değilse, onun menfaatini kollamakla görevli olan kimse, onu adil bir şekilde kaydettirsin. Ve içinizden iki erkek şahit tutun; eğer iki erkek bulunmazsa, kabul edebileceğiniz kimselerden bir erkek ve iki kadını şahit tutun ki onlardan biri hata yaparsa diğeri ona hatırlatabilsin. [273] Ve şahitler çağrıldıklarında [şahitlik yapmayı] reddetmesinler. Küçük

olsun büyük olsun, her anlaşma maddesini vade tarihi ile birlikte yazmaya [274] üşenmeyin: Bu, Allah nazarında daha adil, kanıtlanma açısından daha güvenilir ve [sonra] sizi şüpheye düşmekten alıkoymakta daha uygun olandır. Ama eğer [aranızdaki muamele,] birbirinize doğrudan doğruya (hemen) devredeceğiniz hazır mallar ile ilgiliyse onu yazmamanızda bir mahzur yoktur. Ve birbirinizle alış veriş yapacağınız zaman bir şahit bulundurun, ancak (bundan) ne yazıcı ne de şahit bir zarara uğramasın; [275] eğer onlara [zarar verici bir iş] yaparsanız, unutmayın ki, bu, sizin için günahkarca bir davranış olacaktır. Allah'a karşı sorumluluğunuzun bilincinde olun, çünkü sizi [bu yolla] eğiten Allah'tır ve Allah, her şeyin tüm bilgisine sahiptir.

269 Yukarıdaki ibare, ister sadece borç, ister ticari bir muamele şeklinde olsun, kredi esasına dayanan her türlü işlemi kapsar. Bu, (tedâyentum fiilinin gramatik formunun gösterdiği gibi) hem borç verene hem de alana işaret etmektedir ve bu anlamı yansıtacak şekilde çevrilmiştir.

270 Yani, Kur'an'da öngörülen kurallar doğrultusunda.

271 Lafzen, "ondan bir şeyi azaltmasın". O halde, verilen taahhüdün formüle edilmesi zayıf tarafa, yani, borcu alana bırakılmıştır.

272 Mesela, bedenî bir sakatlığı nedeniyle veya bu tür anlaşmalarda kullanılan ticarî terminolojiyi tam olarak anlamadığından yahut anlaşmanın kaleme alındığı dile aşina olmadığından dolayı. "Aklî veya bedenî zaaf" tanımlaması (lafzen, "anlayışı kıt veya zayıf") aklî melekelerine tam hakim olamayan yaşlılar ve çocuklar için kullanılır.

273 Bir erkek şahidin yerine iki kadının ikame edilmesi hükmü, kadının ahlakî veya aklî melekeleri ile ilgili bir husus değildir: Bu farklılık, genel olarak kadınların ticarî usullere erkeklerden daha az aşina olmaları ve bu nedenle bu konularda hata yapmaya daha yatkın olabilmeleri gerçeğinden dolayıdır (bkz. Abduh, Menâr III, 124 vd.).

274 Lafzen, "onu yazmaya", yani, anlaşmadan doğan bütün hakları ve yükümlülükleri.275 Mesela, anlaşmanın nihaî sonuçlarından, yahut tarafların anlaşmanın herhangi bir şartını yerine getirmemesinden sorumlu tutulmak suretiyle.

Mustafa Çavdar Meali

Ey iman edenler, vadeli olarak birbirinize borçlandığınız zaman onu yazın. Aranızda bir kâtip doğru olarak yazsın. Kâtip, Allah'ın kendisine öğrettiği gibi yazmaktan kaçınmayıp yazsın. Borçlu olan da yazdırsın. Rabbi olan Allah'tan korksun da ondan hiçbir şeyi eksiltmesin. Eğer borçlu akli melekeleri yerinde değilse veya zayıf, ya da bizzat kendisi yazdırmaya gücü yetmezse, onun adına velisi dosdoğru yazdırsın. Erkeklerinizden iki de şahit bulundurun. Eğer iki erkek bulunmazsa, razı olacağınız şahitlerden bir erkek ve biri unuttuğu zaman diğerinin ona hatırlatması için iki kadın şahit tutun. Şahitler çağrıldıklarında kaçınmasınlar. Küçük olsun, büyük olsun borcu vadesiyle birlikte yazmaya üşenmeyin. Bu, Allah katında daha adaletli, şahitlik için daha sağlam, şüpheye düşmemeniz için de en uygun olandır.

Ancak aranızda yaptığınız alışverişin peşin bir ticaret olması halinde onu yazmamanızın bir günahı yoktur. Alışveriş yaptığınız zaman da şahit tutun. Ne yazan ne de şahit zarara uğratılmasın. Eğer bir zarar verirseniz, bu şüphesiz sizin yoldan çıkmanız demektir. Allah'a karşı sorumlu olun. Allah size öğretmektedir. Allah her şeyi bilendir. 4/135, 5/8, 57/4, 67/13

Mustafa İslamoğlu Meali

SİZ ey iman edenler! Birbirinizle vâdeli borçlanmaya girdiğiniz zaman, bunu belgeleyin.[538] Onu, aranızdan âdil bir yazıcı kaydetsin![539] Ve hiçbir yazıcı Allah'ın öğrettiği gibi yazmaktan çekinmesin, yazsın! Borçlu olan taraf borcunu kaydettirsin, Rabbi olan Allah'a karşı sorumluluğunun bilincinde olsun ve borcundan hiçbir şey eksiltmesin! Ve eğer borçlu aklî ve bedenî bakımdan yetersizse ya da kendisi kaydettirecek durumda değilse, o zaman onun velisi borcunu âdil bir şekilde kaydettirsin! Ve erkeklerinizden iki kişinin şahitliğine başvurun! Eğer iki erkek bulunmazsa, bu durumda doğruluğundan emin olduğunuz kimselerden bir erkekle iki kadını şahit tutun ki, kadınlardan biri şaşırır, unutur, yanılırsa diğeri ona hatırlatabilsin![540] Ve şahitler de çağrıldıklarında kaçınmasınlar! Küçük büyük olduğuna bakmaksızın, vâdesiyle birlikte yazmaya üşenmeyin: Bu Allah katında daha âdil, isbatlama açısından daha güvenilir ve kuşkuya kapılmamanız açısından daha uygun olandır. Fakat eğer ticarî işleminiz aranızda karşılıklı peşin muameleye dayanıyorsa, onu belgelememenizde size herhangi bir vebal yoktur. Birbirinizle alışveriş yapacağınız zaman şahit bulundurun; ancak yazan da şahit de bir zarara uğramasın! Zira eğer zarar verirseniz, bu yoldan çıkışınıza[541] delil olacaktır. Allah'a karşı sorumluluğunuzun bilincinde olun; zira Allah sizi eğitiyor: zaten her şeyi bilen de sadece Allah'tır.[542]

[538] Bu âyetle emredilen vâdeli borçlanmaların kayda geçirilmesi, duruma bağlı olarak kimi zaman farz, kimi zaman da nafile hükmündedir. Emrin gerekçesi âyette açıkça zikredilmiştir: "Bu Allah katında daha âdil, isbatlama açısından daha güvenilir ve kuşkuya kapılmamanız açısından da daha uygun olandır." Bir Çin atasözünde şöyle denir: En soluk mürekkep, en iyi hafızadan daha kesindir. Gerekçe adâlet ve güvenin sağlanması, kuşkunun giderilmesidir. Bu gerekçe başka bir şeyle gerçekleşiyorsa, yazmak kişinin kendi tercihine kalmıştır. Yok eğer yazılmadığı zaman adâlet sağlanamayacak, güven zedelenecek ve karşılıklı kuşku oluşacaksa, bu durumda yazmak farz olur. Çünkü illet hükümde yer almıştır ve hiç bir tevile yer bırakmayacak kadar açıktır. Kur'an'ın en uzun âyeti olan bu âyette vadeli borçları yazmakla ilgili tam dört kez emir fiil geçer: "yazın", "yazsın", "yazsın", "imla ettirsin", "imla ettirsin". Mezhep imamları da dahil İslam fakihlerinin kahir ekseriyeti bu âyetteki emirlerin vacip değil mendub olduğu görüşündedirler. Kur'an'ın emirlerinin hangilerinin neye göre vaciplik hangilerinin neye göre mendupluk bildirdiğiyle ilgili ikna edici metodik bir gerekçe sunamamış olmaları, gerçekten üzerinde durup düşünmeye değer bir husustur. [539] Nüzûl ortamında okuma-yazma bilenlerin sayısının oldukça sınırlı olduğu göz önüne alındığında, bu ifadenin ne demeye geldiği daha iyi anlaşılır (Ferrâ). [540] Bu ibare öyle sanıldığı gibi iki kadını bir erkeğe denk saymak değildir. Âyet haksızlığı önleyip adâleti sağlama

konusundaki titizlikle alâkalıdır. Bu, kadının ticaret ve ticarî anlaşmalar konusundaki bilgisizliğinden kaynaklanabilecek muhtemel hataları önleyici bir tedbirdir. Zaten tadılle, "unutma, yanılma, şaşırma, haktan sapma" anlamlarının tümüne birden gelir. Sözgelimi iki kadından biri unutmuşsa, doğal olarak şahit ikiden teke düşecek, sonuçta şahitlik yapan iki kadın değil tek kadın olacaktır. Kur'an bire iki oranını şahitlikte nisap olarak belirlemez. Zira Nisâ 15 ve Nûr 4-8'de zina dâvâsında cinsiyete bakılmaksızın dört şahit istenir. Talak 2'de boşanma için iki şahit istenir. Hatta âdil yargılamayı sağlamak için bazı durumlarda erkeğin değil, sadece kadının şahitliği kabul edilir. Bunların hiç birinde de cinsiyet belirtilmez. Burada da maksat şahitlik yapacak kimsenin cinsiyeti değil, hatta şahitlik bile değil, vâdeli borçlanmalarda mağduriyeti önlemektir. Borç vermeyi aşırı teşvik eden vahyin verilen borçların tahsili konusunu ihmal etmesi düşünülemezdi. [541] Fâsık "çıkan", fisk "çıkmak" anlamına gelir. Arap dilinde bu kelimeyi ilk kez olumsuz anlamda kullanan Kur'an'dır. Değilse bu kelime cahiliyyede "bitkinin kabuğundan çıkması" anlamında kullanılmaktadır. Bu da gösteriyor ki fisk terimi, İslâm'ın içeriğini kendisinin doldurduğu kavramlardan biridir (Râğıb). [542] Bu âyet Kur'an'ın en uzun âyetidir. "Deyn âyeti" veya "Müdâyene âyeti" olarak isimlendirilir. Sanki bunda, gelecek çağların en büyük probleminin ekonomik alanda olacağına bir işaret vardır. İbn Abbas'tan rivayetle İbn Kesir'de yer alan kayda göre bu âyet faiz yasağından sonra henüz olmamış hurmaları daha dalındayken satın alma yoluyla gerçekleşen ticarî akde izin veren âyettir.

Ömer Nasuhi Bilmen Meali

Ey mü'minler! Muayyen bir vakte kadar bir borç ile borçlandığınız zaman onu yazınız ve bir katip, onu aranızda adilane bir sûrette yazıversin.Ve katip, Cenâb-ı Hakk'ın ona öğretmiş olduğu gibi yazmaktan kaçınmasın, yazsın. Ve hak kendi üzerinde bulunan kimse, yazdırsın. Ve rabbi olan Allah Teâlâ'dan korkusunda ondan bir şey eksiltmesin. Ve şayet borçlu şahıs, sefih veya zayıf veya doğruca yazdırmaya gayri muktedir bulunursa onun velîsi adâlet üzere yazdırıversin. Ve sizin erkeklerinizden iki kişiyi de şahit tutunuz. Ve o iki şahit erkek olmazsa, şehâdetlerine razı olacağınız kimselerden bir erkek ile iki kadını (şahit tutunuz). Bu iki kadından biri unutacak olursa ona diğeri hatırlatsın. Şahitler de dâvet edildikleri zaman kaçınmasınlar. Siz de az olsun, çok olsun onu vadesine kadar yazmaktan üşenmeyiniz. Böyle yapmanız, ind-i İlâhide adâlete daha muvafık, şehâdet için daha kuvvetlidir. Ve şüpheye düşmemeniz için daha yakın bir sebebtir. Eğer ki aranızda hemen devredeceğiniz hazır bir ticaret muamelesi olsun. O halde bunu yazdırmadığınızdan dolayı sizlere bir vebal yoktur. Ve alım satım yaptığınız vakitte de şahit tutunuz. Katip de, şahit de zararlandırılmasın. Ve eğer yaparsanız, şüphe yok ki bu sizin için bir fısktır. Ve Allah Teâlâ'dan korkunuz. Ve Allah-ü Azîmüşşan sizlere talim buyuruyor. Ve Allah-ü Zü'l Celâl herşeye bihakkın alîmdir.

Suat Yıldırım Meali

Ey iman edenler! Belirli bir vâdeye kadar birbirinize borç verdiğiniz zaman onu kaydedin! Aranızda doğrulukla tanınmış bir kâtip onu yazsın! Kâtip, Allah'ın kendisine öğrettiği gibi (adalete uygun olarak) yazmaktan kaçınmasın da yazsın! Üzerinde hak

olan borçlu kişi akdi yazdırsın, Rabbi olan Allah'tan sakınsın da borcundan hiçbir şey noksan bırakmasın! Eğer üzerinde hak olan borçlu, akılca noksan veya küçük veya yazdırmaktan âciz bir kimse ise, onun velisi adalet ölçüleri içinde yazdırsın! İçinizden iki erkek şahit de tutun! İki erkek bulunmazsa o zaman doğruluklarından emin olduğunuz bir erkek ile iki kadının şahitliğini alın! (Bir erkek yerine iki kadının şahit olmasına sebep) birinin unutması halinde ikincisinin hatırlatmasına imkân vermek içindir. Şahitler çağırıldıklarında, şahitlikten kaçınmasınlar! Siz yazanlar da, borç az olsun, çok olsun, vâdesiyle birlikte yazmaktan üşenmeyin! Böyle yapmak, Allah katında daha âdil, şahitliği ifa etmek için daha sağlam ve şüpheyi gidermek için daha uygun bir yoldur. Ancak aranızda hemen alıp vereceğiniz peşin bir ticaret olursa, onu yazmamakta size bir günah yoktur. Alış veriş yaptığınız zaman da şahit tutun! Ne kâtip, ne de şahit asla mağdur edilmesin. Bunu yapar, zarar verirseniz, doğru yoldan ayrılmış, Allah'a itaatin dışına çıkmış olursunuz. Allah'a itaatsizlikten sakının! Allah size en uygun tutumu öğretiyor. Çünkü Allah her şeyi hakkıyla bilir. [8, 29; 57, 28] {KM, Tesniye 19, 15. Matta 18, 16; Yuhanna 8, 17}

Kadınlarda duygusallık kuvvetli, hafıza kuvveti erkeklere göre biraz daha azdır. Hafızası erkeklerin çoğundan kuvvetli olan bazı kadınlar bulunabilir. Fakat hüküm kişilere göre değil, cinse göre, genel duruma göre verilir. Onun için, tek kadın değil de iki kadın şartı aranmaktadır. Fakat bu hüküm, genelde kadınların meşguliyet alanları olmayan ticaret alanındadır. Yoksa erkeklerin alanına girmeyen sahalarda tek başına iki kadının, hatta duruma göre tek kadının şahitliği yeterli sayılır. Kur'ân-ı Kerim bu âyette nüzul ortamından çok ileri bir safhada insanlığın varacağı hukukî ve ticarî kurumları göz önünde bulundurmuş ve noterlik kurumunu tesis etmiştir. Okuma yazma bilenlerin bile son derece az olduğu, yazı malzemesi olarak kâğıdın bile bulunmadığı bir ortamda, çok ileri medenî toplumlarda ihtiyaç duyulacak kurumları başlatmak, Kur'ân'ın evrensel boyutunun delillerinden biridir. Hakların böylece kaydedilmesinden şu üç fayda elde edilir: 1. Adalete ve istikamete en uygun iş yapılır. 2. Şahitliğin ifası en güzel şekilde yapılır. 3. Şüpheyi gidermede en uygun yol seçilmiş olur.

Süleyman Ateş Meali

Ey inananlar, belirli bir süreye kadar birbirinize borç verdiğiniz zaman onu yazın. Aranızda bir yazıcı, adaletle yazsın. Yazıcı, Allah'ın kendisine öğrettiği şekilde yazmaktan kaçınmasın, yazsın; borçlu olan da yazdırsın, Rabbi olan Allah'tan korksun, borcundan hiçbir şeyi eksik etmesin. Eğer borçlu olan kimse aklı ermez, yahut zayıf, ya da kendisi yazdıramayacak durumda ise velisi onu adaletle yazdırsın. Erkeklerinizden iki kişiyi de şahid tutun. Eğer iki erkek yoksa razı olduğunuz şahidlerden bir erkek, iki kadın (şahidlik etsin). Ta ki kadınlardan biri şaşırırsa diğeri ona hatırlatsın. Şahidler çağrıldıkları zaman (gelmekten) kaçınmasınlar. Az olsun, çok olsun, onu süresine kadar yazmaktan üşenmeyin. Bu, Allah katında daha adaletli, şahidlik için daha sağlam, kuşkulanmamanız için daha elverişlidir. Yalnız aranızda

hemen alıp vereceğiniz peşin ticaret olursa onu yazmamanızdan ötürü üzerinize bir günah yoktur. Alışveriş yaptığınız zaman da şahid tutun. Yazana da, şahide de asla zarar verilmesin. Eğer (bir zarar) yaparsanız, bu kendinize kötülük olur. Allah'tan korkun, Allah size öğretiyor. Allah herşeyi bilir.

Süleyman Tevfik (1927)
Ey Mü'minler! Mu'ayyen bir müddetle borc ider iseniz onı yazınız. Aranızda 'adl ile (borclının ve alacaklının hakkını muhâfaza iderek) bir kâtib yazsun. Kâtibe, Allâh Te'âlânın ona öğretdiği gibi yazmakdan imtinâ' yokdur. Üzerinde hak olan (borclı) kâtibe yazacağı şeyi söyleyüb yazdırsun. Allâh'dan sakınub ondan bir şey noksan itmesün. (Ne kâtib ne borclı yazılacak senedde noksan bir şey yapmasunlar) Borclı sefîh (sefâhetden dolayı şer'an ve kānûnen mahcûr ise) veyâ za'îf (hasta, pek ihtiyâr, ma'lûl, çocuk olub söylemeğe kâdir değilse) onun veli-emri (vekîli, vasîsi ve velîsi) 'adâlet dâiresinde söyleyüb yazdırsun. Şâhid olmalarına râzı oldığınız takımdan iki erkek şehâdet itsün. Eğer iki erkek yoksa bir erkek iki kadın şehâdet iylesünler. Biri unudur ise diğeri hâtırladır. Da'vet olundukları zamân şâhidlerin şehâdetden imtinâ'a hakları yokdur. Küçük büyük her ne olur ise mî'âdına kadar yazmakda tekâsül itmeyiniz. Bu, 'indallah daha muhik, şehâdet içün daha kavî, şek ve şübheden daha uzak olur. Ancak aranızda çevirdiğiniz bir ticâret-i hâzırada (alınub satılan ve derhâl teslîm idilen) olursa onı derhâl yazmamakda beis yokdur. Va'de ile satın aldığınızda şâhid tutunuz. Bir kâtib (ücretini virmemek veyâ yazdığını söylediği içün muâhaze idilmekle) ve şâhid (şehâdeti dolayısıyla veyâ diğer bir sûretle) ızrâr idilmesün. Eğer bunı yapar iseniz (kâtib ve şâhidi ızrâr iderseniz) bu sizin içün fıskdır. Allâh'dan sakınınız. Cenâb-ı Hak size umûr ve husûsâtınızda selâmeti öğredir. Allâh her şeyi bilir.

Süleymaniye Vakfı Meali
Ey inanıp güvenenler, birbirinize belli bir vadeye kadar borçlandığınızda borcunuzu yazın. Bir yazıcı, aranızda doğru olarak yazsın. Yazıcı yazmaktan kaçınmasın, Allah (bu ayette) nasıl öğretiyorsa, öyle yazsın. Yazıyı borçlu yazdırsın, Sahibi(Rabbi)olan Allah'tan çekinsin de borçtan bir şeyi eksiltmesin. Borçlu; sefih,[1] güçsüz[2] veya söyleyip yazdıramayacak durumda ise onu velisi, doğru olarak yazdırsın. Erkeklerinizden iki kişiyi de şahit tutun. İki erkek yoksa bir erkek ile iki kadın da olur. Bunlar, şahitliğini kabul edeceğiniz kişilerden olsunlar. Kadınlardan biri unutur veya yanılırsa, diğeri hatırlatır. Şahitler çağrıldıklarında kaçmasınlar. Borç ister büyük ister küçük olsun, vadesi ile birlikte yazmaktan üşenmeyin. Allah katında böylesi daha düzgün, şahitlik için daha sağlam,[3] şüpheye düşmemeniz için daha uygundur.[4] Aranızda alıp verdiğiniz peşin ticaret olursa, onu yazmamanın size günahı olmaz. Alım satım yaptığınızda şahit tutun. Yazıcı da şahit de zarar görmesin;

onlara zarar vermeniz, yoldan çıkmanız olur. Allah’tan çekinerek korunun. Bunu size Allah öğretiyor. Her şeyi bilen Allah’tır.

[*] Beceriksiz, malının değerini bilmeyip, gereksiz harcama yapan. [*] Çocuk, bunak veya çok yaşlı. [*] Sağlam olan iki şeyi karşılaştırınca birine daha sağlam denir. Bu yüzden "şahitlik için daha sağlam" sözü, onun sağlamının da olduğunu gösterir. Bu âyeti tam anlamak için ona benzeyen şu âyetleri okumak gerekir: "Müminler! Sizden biriniz ölüm döşeğinde vasiyet edeceği zaman içinizden güvenilir iki şahit tutsun. Eğer şahitlerin günaha girdikleri anlaşılırsa ölenin hak sahibi iki yakını onların yerine geçsin ve şöyle yemin etsinler: Vallahi, bizim şahitliğimiz onlarınkinden daha doğrudur, biz haksızlık etmeyiz. Öyle olsa zalimlerden oluruz. Böylesi, şahitliği gereği gibi yapmalarının alt seviyesidir..." (Maide 5/106-108) Kadın erkek ayrımı olmaksızın güvenilir iki şahit, alt seviye olduğuna göre şahitler, iki erkek, iki kadın veya bir erkek ile bir kadın da olabilir. [*] "Daha doğru" ile başlayan ifadeler, borcu yazmanın farz olmadığını ve tavsiye niteliğinde olduğunu gösterir.

Şaban Piriş Meali

Ey iman edenler, Belirli bir süreye kadar borçlandığınız zaman onu yazın. Aranızda bir kâtip doğru olarak yazsın. Kâtip Allah'ın kendisine öğrettiği gibi yazmaktan kaçınmasın, yazsın. Borçlu olan da yazdırsın. Rabbi olan Allah'tan korksun da ondan hiç bir şeyi eksiltmesin. Eğer borçlu cahil veya zayıf, ya da bizzat kendisi yazdırmaya gücü yetmezse, velisi (onu) dosdoğru yazdırsın. Erkeklerinizden iki de şahit bulundurun. Eğer iki erkek yoksa, razı olacağınız şahitlerden, bir erkek ve biri unuttuğu zaman diğerinin ona hatırlatması için iki kadın (şahit de olabilir.) Şahitler çağrıldıklarında (şahitlik etmekten) kaçınmasınlar. Küçük olsun, büyük olsun borcu süresiyle birlikte yazmaya üşenmeyin. Bu, Allah katında daha adaletli, şahitlik içindaha sağlam, şüpheye düşmemeniz için de en isabetli olandır. Ancak aranızda yaptığınız alışverişin peşin bir ticaret olması halinde onu yazmamanızın bir günahı yoktur.-Alışveriş yaptığınız zaman da şahit tutun. Yazana da şahide de zarar verilmesin. Eğer bir zarar verirseniz bu şüphesiz, sizin yoldan çıkmanız demektir. Allah'tan korkun. Allah (bunları) size öğretmektedir. Allah her şeyi bilendir.

Ümit Şimşek Meali

Ey iman edenler! Belirli bir vade ile birbirinize borçlandığınız zaman onu yazın. Aranızdan bir kâtip bunu adaletle yazsın. Kâtip, onu Allah'ın kendisine öğrettiği gibi yazmaktan kaçınmaksızın yazsın. Onu, borçlu olan kimse yazdırsın; o da Rabbi olan Allah'tan korksun da hiçbir şeyi eksik bırakmasın. Eğer borçlu olan akılca noksan veya küçük yahut yazdırmaya gücü yetmeyen birisi ise, onun velisi âdil bir şekilde yazdırsın. Buna erkeklerinizden iki kişiyi de şahit tutun. Eğer iki erkek olmazsa, şahitliklerini makbul saydığınız kimselerden bir erkek ile iki kadın şahit olsun—tâ ki, iki kadından birisi unutacak olursa, diğeri ona hatırlatsın. Şahitler, çağırıldıklarında şahitlikten kaçınmasınlar. Az veya çok olsun, borcu vadesiyle birlikte yazmaya üşenmeyin. Böyle yapmanız Allah katında daha adaletli, şahitlik itibarıyla

daha sağlam ve şüpheye yol açmamak için daha uygun olur. Ancak aranızda peşin olarak cereyan eden bir alışveriş olursa, bunu yazmamaktan dolayı size bir günah yoktur. Bir de, alım satımlarınızı şahit huzurunda yapın. Ayrıca ne kâtip, ne de şahit mağdur edilmesin; eğer mağdur ederseniz, bu sizin için günah olur. Allah'tan korkun. Bütün bunları size Allah öğretiyor. Allah ise herşeyi bilendir.

Yaşar Nuri Öztürk Meali

Ey iman sahipleri! Belirli bir süre için birbirinize borç verdiğinizde onu yazın. Aranızda bir yazıcı adaletle yazsın. Yazıcı, Allah'ın kendisine öğrettiği şekilde yazmaktan kaçınmasın, yazsın. Borç altına giren kişi de onu kayda geçirtsin ve Rabbinden korksun da borcundan hiçbir şey eksiltmesin. Borç altına giren, aklı ermez yahut zayıf-çaresiz biri ise yahut yazdırmaya gücü yetmiyorsa, velisi adaletle yazdırsın. Erkeklerinizden iki kişiyi de tanık tutun. Eğer iki erkek yoksa rızanızla kabul edeceğiniz tanıklardan bir erkek ve iki kadın gerekir. Bu kadınlardan biri şaşırırsa/unutursa ötekisi ona hatırlatsın diyedir. Tanıklar, çağırıldıklarında çekimser davranmasınlar. Küçük veya büyük, borcu, süresine kadar yazmaktan üşenmeyin. Böyle yapmanız Allah katında adalete daha yakın, tanıklık için daha sağlam, kuşkuya düşmemeniz için daha elverişlidir. Ancak aranızda döndürüp durduğunuz tamamen peşin bir ticaret sözkonusu ise onu yazmamanızda sizin için bir sakınca yoktur. Karşılıklı alış-veriş yaptığınızda da tanık bulundurun. Yazıcıya da tanığa da zarar verilmesin. Böyle bir şey yaparsanız bu, kendinize kötülük olur. Allah'tan korkun. Allah size öğretiyor. Allah, her şeyi en iyi biçimde bilendir.

Eski Anadolu Türkçesi

iy anlar kim įmān getürdiler! ķaçan borca śatılaşasız borc-ıla, bir müddete degin, adanılmış; yazuñ anı. dahı yazsuñ arañuza yazıcı, ḥaķķ-ıla. dahı yıġlınmasuñ yazıcı kim yaza, nite kim ögretdi aña Tañrı; pes yazsuñ. dahı yazmaġı eyitsüñ ol kim anuñ üzeredür ḥaķ ya'nį alım; dahı śaķınsun Tañrı'dan, çalabı'sı; dahı eksmesüñ andan nesene; pes eger ola, ol kim anuñ üzeredür ḥaķ, bilmez beynisüz, yā ża'if ya'nį güci yitmez; yā güci yitmeye ya'nį dilsüzliginden kim yazmaġı eyide ol: yazmaġı eyitsüñ velisi ḥaķķ-ıla. dahı ŧanuķ dutun iki ŧanuķ, erenlerüñüzden. pes eger olmayalar iki er, bir er dahı iki 'avrat, anlardan kim begenürsiz, ŧanuķlardan, kim unıda ol ikinüñ birisi, pes añdura ol ikinüñ birisi dahı birine. dahı yıġlınmasuñ ŧanuķlardan, [24b] ķaçan kim oķınıldılar. dahı üşenmen kim yazasız anı, giçi-y-iken yā ulu-y-iken ya'nį ol ḥaķ, gereg ise giçi olsuñ, gereg-ise ulu; śoñ müddetiñe degin. şol 'adıllıraķdur Tañrı ķatında; dahı arķa viricirekdür durumaġa ŧanuķlıġı; dahı yaķınıraķdur kim gümān eylemeyesiz, illā kim ola bezirgeñlik ḥāżır; degzindürürsiz anı arañuzda. pes yoķdur üzerüñüze yazuķ kim yazmayasız anı. dahı ŧanuķ dutuñ, ķaçan kim śatı eyleşdüñüz. dahı ziyān degürmesüñ

yazıcı ne ṭanuķ. daħı eger eyleyesiz, bayıķ ol ma'śiyetdür size. daħı śaķınuñ Tañrı’dan. daħı ögredür size Tañrı; daħı Tañrı her neseneyi bilicidür.

Satır Altı Meal (1534)
İy īmān getüren kişiler ķaçan bir borç eyleseñüz bir bilinmiş vaķta degin,pes yazuñuz anı, daḫı yazsun arañuzda bir yazıcı yaḫşılıķ bile. Daḫı yıġın-masun yazıcı yazmaķdan. Nite kim Tañrı Ta‘ālā bildürdi aña yazsun, daḫıimlā eylesün üstine ḥaķ olġan kimse. Daḫı ṣaķınsun özini yaradan Tañrı-dan, eksiltmesün ḥaķdan bir nesne. Eger üstine ḥaķ olġan kimse ‘aķlı eksükolsa yā ża‘īf olsa yā güci yitişmese özi yazdurmaġa, pes imlā eylesün anuñveliyy-i emri yaḫşılıķ bile. Daḫı iki ṭanuķ dutuñuz er kişilerden, eger iki erkişi olmasa, pes bir er kişi bile iki ‘avrat ṭanuķ dutuñuz siz rāżī olġanṭanuķlardan. Ḥattā ki birisi unutsa iki ‘avratuñ birisi fikr eylede, biri-sine ögrede. Daḫı yıġınmasun ṭanuķlar ķaçan isteseler ṭanuķluġ-ıçun. Daḫı yü-rek ṭaralmañuz yazmaķdan, ḥaķları az olsa yā çoķ olsa daḫı müddet tamāmolınca. Oldur doġruluķ Tañrı Ta‘ālā ķatında ṭanuķluķ virmege. Daḫıdoġrudur, yaķındur ki şek eylemeyesiz. Līkin ḥāżır tācirlik olsa ķabż eyle-señüz ortañuzda yazuķ yoķdur sizüñ üstüñüzde yazmaķda. Daḫı ṭanuķdutuñuz ķaçan ṣatu bāzār eyleseñüz, daḫı ziyānlanmasunlar yazıcılar, ne daḫıṭanuķları, ya‘nī güç eylemeñüz anlara, eger ki eyleseñüz ol fısķ olur size.Allāhdan ķorķuñuz, daḫı Tañrı Ta‘ālā ögredür size. Tañrı Ta‘ālā barça nes-neyi bilicidür.

Bunyadov-Memmedeliyev
Ey iman gətirənlər! Müəyyən müddətə bir-birinə borc verib aldıqda, onu yazın! Bunu (bu sənədi) aranızda bir nəfər katib ədalətlə yazsın! Katib gərək Allahın öyrətdiyi kimi yazmaqdan boyun qaçırmasın, yazsın! Borclu olan şəxs borcunu söyləyərək (deyə-deyə) yazdırsın və Rəbbi olan Allahdan qorxaraq ondan (borcdan) bir şey əskiltməsin. Əgər borclu ağılsız və zəifdirsə (qoca və ya uşaqdırsa), yaxud söyləməyə qadir deyilsə, o zaman gərək onun (əvəzinə) vəkili ədalətlə deyib (borcu) yazdırsın. Öz adamlarınızdan iki kişini də şahid tutun! Əgər iki kişi olmazsa, razı olduğunuz bir kişi ilə iki qadının şəhadəti kifayətdir. Əgər (qadınlardan) biri (şəhadəti) unudarsa, o birisi onun yadına salsın. Şahidlər (bu işə) də’vət olunduqları zaman boyun qaçırmasınlar. Az və ya çox olmasına baxmayaraq, borcu öz vaxtına qədər (nə müddətə verilmiş olduğunu) yazmağa ərinməyin! Sizin bu işiniz Allah yanında daha ədalətli, şahidlik üçün daha düzgün və şübhəyə düşməməniz üçün haqqa daha yaxındır. Lakin aranızda həmişə dövr edən aşkar (nəğd) ticarət zamanı onu yazmamağınız sizin üçün günah deyildir. (Hər halda) alış-veriş etdiyiniz vaxt şahid tutun! Ancaq katibə və şahidə zərər yetirilməsin. Əgər zərər

yetirsəniz, əlbəttə, bu sizin üçün pis işdir. Allahdan qorxun! Allah (ehtiyacınız olan şeyləri) sizə öyrədir. Allah bütün işləri biləndir!

M. Pickthall (English)
O ye who believe! When ye contract a debt for a fixed term, record it in writing. Let a scribe record it in writing between you in (terms of) equity. No scribe should refuse to write as Allah hath taught him, so let him write, and let him who incurreth the debt dictate, and let him observe his duty to Allah his Lord, and diminish naught thereof. But if he who oweth the debt is of low understanding, or weak, or unable himself to dictate, then let the guardian of his interests dictate in (terms of) equity. And call to witness, from among your men, two witnesses. And if two men be not (at hand) then a man and two women, of such as ye approve as witnesses, so that if the one erreth (through forgetfulness) the other will remember. And the witnesses must not refuse when they are summoned. Be not averse to writing down (the contract) whether it be small or great, with (record of) the term thereof. That is more equitable in the sight of Allah and more sure for testimony, and the best way of avoiding doubt between you; save only in the case when it is actual merchandise which ye transfer among yourselves from hand to hand. In that case it is no sin for you if ye write it not. And have witnesses when ye sell one to another, and let no harm be done to scribe or witness. If ye do (harm to them) lo! it is a sin in you. Observe your duty to Allah. Allah is teaching you. And Allah is Knower of all things.

Yusuf Ali (English)
O ye who believe! When ye deal with each other, in transactions involving future obligations in a fixed period of time, reduce them to writing(329) Let a scribe write down faithfully as between the parties: let not the scribe refuse to write: as Allah(330) Has taught him, so let him write. Let him who incurs the liability dictate, but let him fear His Lord Allah, and not diminish aught of what he owes. If they party liable is mentally deficient, or weak, or unable Himself to dictate(331), Let his guardian dictate faithfully, and get two witnesses, out of your own men(332), and if there are not two men, then a man and two women, such as ye choose, for witnesses, so that if one of them errs, the other can remind her. The witnesses should not refuse when they are called on (For evidence). Disdain not to reduce to writing (your contract) for a future period, whether it be small or big: it is juster in the sight of Allah, More suitable as evidence, and more convenient to prevent doubts among yourselves but if it be a transaction hich ye carry out on the spot among yourselves, there is no blame on you if ye reduce it not to writing. But take witness whenever ye make a commercial contract; and let neither scribe nor witness suffer harm. If ye do (such harm), it would be wickedness in you. So fear Allah; For it is Allah that teaches you. And Allah is well acquainted with all things(333). If ye are on a journey, and cannot

find a scribe, a pledge with possession (may serve the purpose) (334). And if one of you deposits a thing on trust with another(335), let the trustee (faithfully) discharge his trust, and let him Fear his Lord conceal not evidence; for whoever conceals it, - his heart is tainted(336) with sin. And Allah knoweth all that ye do.

329 The first part of the verse deals with transactions involving future payment or future consideration, and the second part with transactions in which payment and delivery are made on the spot. Examples of the former are if goods are brought now and payment is promised at a fixed time and place in the future, or if cash is paid now and delivery is contracted for at a fixed time and place in the future. In such cases a written document is recommended, but it is held that the words later on in this verse, that it is 'juster... more suitable as evidence, and more convenient to prevent doubts," etc., imply that it is not obligatory in law. Examples of the latter kind-cash payment and delivery on the spot-require no evidence in writing, but apparently oral witnesses to such transactions are recommended.

330 The scribe in such matters assumes a fiduciary capacity; he should therefore remember to act as in the presence of Allah, with full justice to both parties. The art of writing he should look upon as a gift from Allah, and he should use it as in His service. In an illiterate population the scribe's position is still more responsible.

331 Possibly the person "mentally deficient, or weak, or unable to dictate," may also be incapable of making a valid contract, and the whole duty would be on his guardian, who again must act in perfect good faith, not only protecting but vigilantly promoting the interests of his ward.

332 It is desirable that the men (or women) who are chosen as witness should be from the circle to which the parties belong, as they would best be able to understand the transaction, and be most easily available if their evidence is required in future.

333 Commercial morality is here taught on the highest plane and yet in the most practical manner, both as regards the bargains to be made, the evidence to be provided, the doubts to be avoided, and the duties and rights of scribes and witnesses. Probity even in worldly matters is to be, not a mere matter of convenience or policy, but a matter of conscience and religious duty. Even our everyday transactions are to be carried out as in the presence of Allah.

334 A pledge or security stands on its own independent footing, though it is a very convenient form of closing the bargain where the parties cannot trust each other, and cannot get a written agreement with proper witnesses.

335 The Law of Deposit implies great trust in the Depositary on the part of the Depositor. The Depositary becomes a trustee, and the doctrine of Trust can be further developed on that basis. The trustee's duty is to guard the interests of the person on whose behalf he holds the trust and to render back the property and accounts when required according to the terms of the trust. This duty again is linked to the sanction of Religion, which requires a higher standard than Law.

336 It sometimes happens that if some inconvenient piece of evidence is destroyed or concealed, we gain a great advantage materially. We are warned not to yield to such a temptation. The concealment of evidence has a serious effect on our own moral and spiritual life, for it taints the very source of higher life, as typified by the heart. The heart

is also the seat of our secrets. We are told that the sin will reach our most secret being, though the sin may not be visible or open to the world. Further, the heart is the seat of our affections, and false dealing taints all our affections.